

Yavu ni Vakarau

Nai dusidusi ni kena vakamatanataki ni neitou Yavu ni Lewa

Na yavu ni vakarau ni Newcrest e virikotori mei dusidusi ni nona qarava nona bisinisi kei ira nona veiwekani vakacakacaka ena loma keina taudaku ni kabani.

Veika Keitou Vakabibitaka ena Yavu ni Lewa

Kauwaitaki ni tamata

Cakacaka vakadodonu kei na yalodina

Cakacaka Vata

Bulibulika kei na wali ni leqa

Veiqaravi e uasivi taudua

Neitou I naki

Bucini ni dua na gauna vinaka vei ira na lewe ni vanua ena kelikeli vakavuku ka matau.

Lewe ni Vola

Veika me baleta neitou Yavu ni Vakarau

03 ➡

Tukutuku mai vua na Manidia Dairekita

04 ➡

Neitou I Tavi

04 ➡

Na voroki ni Yavu

06 ➡

Vakaraitaka na Lomamu

60 ➡

Sala ni veitaratara kei na veivuke

Eda kauwaitaki ira na noda tamata

09 ➡

Na Dodonu ni Tamata yadua kei na Veivakabobulataki ni Gauna ogo

Veivakabobulataki ena gauna ogo e usutu ni kena bulataki na yavu ni lewa. Nai matai sai koya na kauwaitaki ni tamata.

12 ➡

Maroroi ni bula kei na Tataqomaki vakacacaka

Na bula vinaka kei na taqomaki ni bula ni tamata cakacaka kei na lewe ni vanua raraba e vakabibitaki. Mera suka ki vale ena marau kei na bula vinaka ena veisiga.

14 ➡

Tataqomaki

Na neitou tamata cakacaka e i yau bibi taudua ka sega tale ni dua na ka me bibi cake mai na nodra taqomaki.

16 ➡

Na itukutuku Vakamareqeti baleta na tamata cakacaka

Keitou Rokova na kemunitukutuku. Keitou dau muria na lawa virikotori ni keitou kumuna, maroroya, vakayagataka ka vakaraitaka naitukutuku ni tamata yadua.

Eda tutaka na cakacaka vata

19 ➡

Nai valavala ena vanua ni cakacaka

Na neitou veiwekani vakacacaka, e veidokai, veitokoni ka yalomatua.

22 ➡

Na umani vata ni Duidui

Keitou kila na duidui ni valavala ni bula, vakarau ni rai kei na vakarau ni cakacaka e vakavuna me dua na vanua ni cakacaka vinaka ko Newcrest ka uasivi talega na kena veiqaravi.

24 ➡

Na veitikotiko kei na taukei ni Vanua

Na neitou i naki me keitou dau ni kelikeli uasivi taudua ena vanua keitou veiqaravi kina.

26 ➡

Veiqaravi kei ira na mata ni veikabani, kei na dauvotaiyaya

Keitou vakamareqeta na neitou veiwekani vakabisinisi kece sara ena nodra vukeya na rawati ni neitou i naki.

Eda tutaka na cakacaka vaka dodonu kei na yalodina

29 ➡

Veisqasasaq ni kauwai

Ena noda bisinisi ni vuravura raraba eda cakacaka ena savasava kei na yalodina ka bulataka na noda yavu ni lewa.

32 ➡

Veivaqumi kei na cakacaka butobuto

Keitou sa vakatabuya na cakacaka kece vakabutobuto kei na veivaqumi, sega ni vakalawa se na cala tale eso.

34 ➡

Nai Loloma, veiqomi kei na vakailavotaki ni veilakoyaki

Na soli kani loloma kei na vakailavotaki ni veilakoyaki e rawa ni vakavuna se vakasamataki me cakacaka ni veirawai. Keitou na ciqoma walega ke vaka esala vata kei nai dusidusi ena Business Integrity Standard.

36 ➡

Veivoli vakalawaki

Ke vaka ko kila tiko eso naitukutuku Vakamareqeti me baleti Newcrest, esega ni dodonu mo vakaitavi ena voli sea, se vakauqeta edua tale me voli sea, se wasea nai tukutuku me baleti Newcrest vua edua dau volitaki sea.

38 ➡

Soli veivuke ni veitokoni kei na veitokoni vakapolitiki

O Newcrest segata tikoga me dua na dauni bisinisi vinaka ka yaga talega ena bula vakai tikotiko.

Keitou taqomakana neitou i Yau

41 ➡

Taqomaki ni Veika Vou kei na Third Party Property

Keitou sa vakadeitaka me keitou taqomaka na itukutuku maroroi kei na iya maroroi e Newcrest ena veigauna kece sara ka vakadeitaka ni keimami vakayagataka walega me yaga vei ira na kabani.

44 ➡

Lewai ni iYau kei na Tekinolaji

Na iyautaukeni e oka kina na iyauga vakayago ka sega ni vakayago, me vakataka na iyaya, ivoli, tekinolaji, iya vakavuku, itukutuku ni kabani kei na itukutuku.

46 ➡

Tataqomaki ena monalivaliva maroroi ni tukutuku

Keitou vakadeitaka na taqomaki ni itukutuku ni bisinisi ni Newcrest ena kena vakaraotaki nai walewale dodonu ni tataqomaki kei na vakavulici ni tamata cakacaka ena walewale ni tataqomaki ena monalivaliva.

48 ➡

Dodonu vakavinaka ena ivolatukutuku ni Kabani

Na kena vakayagataka ka qaravi vakadodonu na itukutuku sa ka bibi sara ki na noda bula dodonu kei na keda ituvaki. Sa ka bibi sara me dodonu vinaka na itukutuku ni neitou kabani.

50 ➡

Veitaratara e taudaku

Na Veitaratara e Taudaku keitou dau veitaratara kei ira na veitaratara kei ira na vakaitutu tale eso e tautuba ena kena gauna donu, dodonu ka tudei.

52 ➡

Mona Livaliva

Mona livaliva e sega ni duidui na Sala ni Vakaitukutuku Raraba ki na veitaratara kece tale eso e taudaku me baleta se na noda kilai Newcrest. Eda taura qarauna mo veitaratara me vaka na noda yavunilewa.

Vakarau ni noda tutaka na qaravi vaka yalomatua kei na maninitaki ni Yau

55 ➡

Veikabula Wavoliti Keda, Bula Vakaivakarau kei na Veiliutaki vinaka is Environment, Social and Governance

Na ituvaki ni bula, Na Tomani ni Bula Veimaliwai kei na Bula Raraba sa dua na tiki bibi ni rai ni neitou kabani me oya na Miner of Choice.

58 ➡

Na Draki Veieisau

Eda sa yalataka ni vukei na kena ecakacaka taki vakabalavu na kunei, vakatorocaketaki kei na cakacakataki na koula kei na kopa.

Veika e Baleta na neitou Yavu ni Vakarau

- 03 ➞ Tukutuku mai Vua na Manidia Dairekita Liu
- 04 ➞ Na neitou i Tavi
- 04 ➞ Kena Voroki na Yavu ni Vakara
- 06 ➞ Vakaraitaka na Lomamu

Tukutuku mai Vua na Manidia Daireketa Liu

Au dau qoroya ena veisiga na sasaga kei na taledi ni tamata cakacaka. Na nomuni cakacaka vagumatua kei na yalodina mo ni veitokoni vakaikemuni kei ira era vakaitikotiko wavolita sa veivakaugeti dina.

Na noda rawaka e vakavu mai ena noda cakacaka vata, na yalodina ena noda veiqaravi, ka vakabibi sara, ena noda veitokoni vakai keda me vakadeitaki kina kei na vakaturagataki ni tamata yadudua ka ra taqomaki ni ra vakaraitaka vakadodonu na lomadra.

Na noda tubu ena yavutaki ena kena ciqomi na noda duidui me dua na vuni kaukauwa. Na nodra rokovi na tamata biliraki me dua na yaragi ni toso ki liu, kei na taqomaki ni vakasama ni dua talega na ka bibi me vakaga na vei taqomaki ni veika vakayago.

Na noda I Yavu ni Vakarau e noda dusidusi tudei ni nai vakarau ni noda cakacaka. Seko iko edua na tamata cakacaka, i tokani vakabisinisi, na neitou i yavu ni Vakarau e dusia na Veika e namaki kei na tamata taucoko ka laiva edua nai vakatakilakila ni bula meda bula taka. E vukeyi keda talega ena noda cakava na vakatulewa dei ka yavutaki ena rabai levu ni kilaka ena gauna ni loma tarotaro ni valavala dodonu mei bulataki.

Na noda yavu ni lewa e tiki ka umani tu ena noda Yavu ni Vakarau: Kauwaitakini tamata, Cakacaka vaka dodonu kei na dina, Cakacaka Vata, Bulibuli ka kei na Wali ni Leqa, kei na Cakacaka ena kena vakatagedegede e ausivi taudua cake. Oqo e dusidusi ni noda ivalavala ni bula, ni da sasaga taka tiko me vakavotukanataki ni raivotu ni kabani – “ME DAU NI KELIKELI UASIVI DUADUA”.

Ko Newcrest edua na kabani cecere, ka ra cecere vakatalega kina na kena tamata cakacaka. Au dokavakataka vakalevu na veika cecere eda rawata vata, me vakavurea me dua na gauna vinaka vei ira na tamata kei na veitikitiko, ka da kalougata ni da rawa ni cakacaka vata kei ira.

Yalovinaka qai vakawilika vinaka na noda Yavu ni Lewa, ka cakava na nomu i tavi me tarai cake tale kina ko Newcrest, me dua na kabani bula kaukauwa. Au nanamaki kina dua na gauna vinaka ni noda cakacaka vata vaka kina na veitokoni nei Newcrest vei ira nona tamata cakacaka, me rawa kina vei Newcrest me tokoni ka vakaukauwa taki ira na kena tamata cakacaka mera solia na nodra vinaka taucoko, me rawati kina na nodra bula kalougata kei na tiko vinaka.

Sandeep Biswas
Manidia Daireketa liu

Neitou Raivotu

Daunikelikeli Uasivi Taudua.

- E da raici cake mai vei ira na noda tamata cakacaka kei na veitikitiko.
- Dokai mai vei ira na veiwekani vakacakacaka dauniveivoli, dauvotaiyaya, kei ira na noda icaba vakacakacaka.
- Marau taki mai vei ira na taukei ni Kabani.

Neitou I Naki

Bulia cake edua na gauna vinaka vei ira na tamata kecega e nai walewale ni kelikeli ka matau ka taqomaki kina na bula ni tamata kei na veika e vakavolivoliti keda.

Veika keitou ausivi kina

Cakacakavata, bulibulika kei na vakasama ni da taukena vata na bisinisi.

Noda i Tavi

Na Yavu ni Vakarau qo era oka kece kina na:

- Daireketa kece, vakaillesilesi, tamata cakacaka, cakacaka vakakonitaraki, daunivakasala kei na mata vakacakacaka ka cakacaka vua, se cakacacaka vata kei Newcrest.
- Neitou veiwekani kece kei ira na dau votaiyaya kei iratou na vakasea ena kabani mera kila nai walewale ni neitou veiqaravi kei na veika era na namaka na tamata cakacaka.

Veika keitou namaka vei ira neitou tamata

Keitou namaka na nomu muria na noda Yavu ni Vakarau, tokona na ka eda Vakamareqeta kei na kena muri na lawa ni vanua eda veiqaravi tiko kina.

Noda raivotu meda Daunikelikeli Uasivi Duadua vei ira noda tamata cakacaka, lewe ni vanua eda cakacaka vata kei ira na vakasea ena kabani. Noda Yavu ni Vakarau e virikotora na kena qaravi vakacava. E vakamatata'taka na ka eda tutaka, noda veimaliwai kei ira noda veiwekani vakacakacaka kei na veika era namaka mai vei keda.

Keitou namaka mo qarava nomu i tavi vakayalomatua, ena maqosa, ena yalo dina kei na veivakabauti. Noda Yavu ni Vakarau e dusidusi ni noda qaravi i tavi ena veisiga.

Ke tiko na nomu vakatataro me baleat na Yavu kei na kena i sema ena nomu cakacakacaka, veitalanoa kei na nomu Manidia, se Timi e Yadrava na Yavu ni Vakarau salavata kei na Veika vakalawa ni cakacaka se na Dau ni Vakasala Vakalawa.

Veika keitou namaka mai vei ira na neitou Liuliu vakacakacaka

Keitou namaki ira na neitou Liuliu vakacakacaka mera bulataka na Yavu ni Vakarau ena:

- Nodra vukeyi nona lewe ni timi mera kila ka muria na Yavu;
- Nodra dauvakauqeti mera dau taro ena vuku ni Yavu;
- Nodra bulataka neitou Yavu Ni Lewa;
- Nodra vakatulewa vinaka ena vuku ni Newcrest; kei
- Veivakauqeti na kena umani vata na duidui.

Veika keitou namaka nei ira neitou tokani

Keitou namaki ira na veiwekani vakacakacaka kara tiki ni neitou bisinisi, oka kina na Matanitu, dauvotaiyaya, taukei ni bisinisi kei ira tale eso mera:

- Kila na ka eda namaka kei nai vakarau ni noda cakacaka; kei
- Na kena vakamuri na Yavu kei na veika e virikotori.

Keitou namaka mo kila na vakarau vakacakacaka ka vakadodonutaki ira era voroka edua na lawa ni cakacaka.

Voroki Ni Yavu

Na nodai tavi yadua meda rivotetaka ke dua e voroka na Yavu Ni Vakarau, Yavu n Lewa, Lawa se so tale nai vakarau sakasaka ko kauwai kina.

Na kena voroki, edua ga nai vakarau e veicoqacoqa kei na Yavu. Na voroki na Yavu ni Vakarau se dua ga nai vakarau e sa via dusia tiko na kena Voroki na Yavu e dodonu me rivotetaki. Ke dua na ka e sega ni rairai matau, tukuna vua na nomu i Liuliu Vakacakacaka kei na vakalesilesi.

Veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

- Nomu kila na yavu kei na kena isema ena nomu cakacaka.
- Muria na Yavu ena veigauna kece. Eso beka na ka ena sega ni kovuta na Yavu, ia e dodonu mo qarava nomu i tavi yavutaki ena veika eda vakamareqeta ka vakayagataka nomu vakatulewa matau ena nomu digidigi o koya mena vinaka talega vua na Kabani. E rawa talega ni ko taro vakasala mai vua na nomu i Liuliu vakacakacaka se nomudou Vakaillesilesi Ni E&C.
- Mona vakaraitaka vakacava se na gauna mo vakaraitaka kina na Lomamu. Keitou namaka nomu rivotetaka ke o raica ni voroki na Yavu se ka eda vakamareqeta, voroki ni Lawa, se i tovo, se dua cakacaka e malewa se sakasaka vei Newcrest.

Na ka ena Kauta mai na kena Voroki na Yavu

Na voroki kece ni Yavu ena vaqaqai vakavinaka salavata kei na lawa vakacakacaka kei nai dusidusi e virikotora na Kabani.

Keo Voroka ka Yavu se na ka eda vakamareqeta e dodonu mo vunauci ena sala oqo:

- Veituberi ena kena e veivakasalataki.
- Tiko na kena Vuli.
- Veivakaroti – vakaveitalanoa se vakaivola.
- Vakacegui mai na cakacaka me dua na gauna.
- Vakacegui vakadua mai na nona cakacaka.

Dusidusi ni veituberi

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au rogoca e dua na daunivakasala ni kabani e cakacaka vata tiko kei na neitou timi ni a veitalanoa kei na dua nai vakaillesilesi vakamatanitu me baleta na veivakaqumi. E sega ni dua na ka vei au na ka e cakava na daunivakasala ka sega talega vei au na vakadinadina ni ka cala a cakava. Na cava meu cakava?	Na noda Yavu ni Vakarau e baleti keda kece, oka kina o ira na daunivakasala kei na mata vakacacaka ka cakacaka vua, se cakacaka vata kei Newcrest. E nomu i tavi mo tutaka na cecere ni noda vei qaravi kei na kena i vakarau. Tukuna vua na nomu Liulu vakacacaka baleta na ka o rogoca se raica. Ke se vakatataro tu ga na yalomu ni oti na nomu veitalanoa kei na nomu i Liulu vakacacaka se na ka e tukuna vei iko, vakaraitaka nomu nanuma ena vei qaravi ni "Vakaraitaka na Lomamu".
Se qai curu vou ga mai o Chris kina neitou timi ka levu sara na nona kila vakacacaka kei na veimaliwai kei ira na veikabani tale eso. E vakatututaka sara o koya me keitou cakava eso na ka e nanuma ni dau i vakarau tu ni cakacaka ena mataqali bisinisi keitou oka kina. Au sa loma leqataka tiko ni so na ka e vakatututaki tiko mai e sega ni salavata kei Yavu se na veika eda vakamareqeta. Na cava meu cakava?	Kevaka nai tovo e veicoqoqa kei na Yavu ni Vakarau se na ka eda vakamareqeta, da kua ni cakava. Nodra cakava tale tiko eso nai vakarau vaka oqo, e sega ni okati kina mei vakarau dodonu. Vakaraitaka vei Chris na veika eda vakamareqeta kei na noda Yavu me vukei koya me kila na nona i tavi vaka e dua na tamata cakacaka ni Newcrest. Vakaraitaka vua na nomu Liulu vakacacaka ke tiko e dua na nomu kauwai.

Vakaraitaka na Lomamu

Nai naki ni noda Yavu ni Vakarau sai koya na noda cakacaka vakadodonu ena savasava.

O ira kece era cakacaka vei Newcrest e tiki ni nodra bula mera vakamuria matua na Yavu ena vosa kei na kena vakarau ni yalo.

O ira kece na tamata cakacaka ni Newcrest, oka kina o ira sa cegu, vakaillesilesi, Daireketa, cakacaka vakakonitaraki, daunivakasala, dau ni veivotaiyaya se wekadra o ira sa toqai oti e cake era sa vakauqeti mera dau vakaraitaka mai na lomadra. Newcrest e tutaka nai vakarau ni cakacaka yavutaki ena veivakabauti, dina kei na dodonu. Keitou na tokoni ira era dau vakaraitaka na lomadra ka maroroya naitukutuku e baleti ira ka maroroi ira mai na so nai vakarau sega ni kilikili e dau yaco, ke ra kerea mai vakakina.

Ena vuku ni ka oqo eda sa vakauqeti meda dau Vakaraitaka na Lomada keda raica e dua nai tovo sakasaka, se dua na ka e malewa se cala vakalawa, rawa ni vakavu leqa se dua nai vakarau e veicoqacoqa kei na yavu. Keitou na via kila na kauwai taucoko e tiko vei iko.

Rawa ni ko rivotetaka vua na nomu Liuliu vakacacacaka, Vakaillesilesi ni E&C, Vakaillesilesi digitaki, tukutuku vakau ena mona livaliva se talevoni vua na vanua e qaravi kece kina noda kauwai ka vakatokai na Ethics Point.

Na rivote kece, e dau tauri vakabibi ka maroroi na veika e baleta, oka kina na yacai koya e rivote mai. Na Timi vei qaravi e Vale ni Volavola Liu (Corporate Ethics and Compliance team) ratou da ciqoma, tuvana, dikeva vakabisinisi ni Newcrest, ena dikevi vaka vinaka cake ke rivotetaki vua na nomu i Liuliu vakacacacaka se ko ratou nai vakaillesilesi digitaki Ni dau vakaqaqai e dua na rivote, edau caka ena gaunisala savasava, taucoko, ka totolo ka salavata kei na Yavu ni vei qaravi kei nai dusidusi vakacacacaka ni Newcrest.

Veika keitou namaka vei ira neitou tamata

Ko ni sa vakauqeti meda dau vakaraitaka na lomada keda raica eso nai tovo butobuto se dua na kauwai me baleta:

- Cakacaka sega ni dodonu, butobuto se veivakaqumi;
- cakacaka veicoqacoqa kei na lawa;
- tara na bula ni tatatqomaki kei na tamata;
- sega ni noda I vakarau ka voroki kina na noda I vakarau se dusidusi tudei vakacacacaka;
- nai tovo se i vakarau ka rawa ni vakavu leqa ka basika kina na vakacaca kei na mavoa vei keda, tamata cakacaka se vei ira tale eso;
- nai tovo se i vakarau ka rawa ni kauta mai na lusi vakabisinisi kei na rogorogo ca ni keda i tukutuku;
- valavala kaukauwa, veivakasaurarataki kei na vakarau voravora, veivakaduiduitaki, veivakalolomataki se veivakasewasewani;
- kena voroki e dua na lawa ka rawa ni vakaleqa na bisinisi; se
- dua tale na mataqali i tovo se vakarau lolovira.

Na nomu kudru se dua na ka o sega ni taleitaka baleta na nomu cakacaka e liu se na gauna oqo, o koya ena sega ni rawa ni tara na cici ka vakaqaga, se lesia e dua e kenadau ne vakaqaga na vei rivote e dau yaco mai. (People Business Partner) ka sega ni vakayagataki kina na mona livaliva ni kena vakaraitaka na lomanu. Eso na kena vakaraitaki e oka kina na nomu duidui kei na dua tale nai tokani vakacacacaka se vakatulewa me baleta na veilesi, tuvatuva vakacacacaka, tosoi ni tutu, i sau, kena dikevi na nomu cakacaka/ vakarau ni vakamuri lawa ni cakacaka, se na balavu gauna ni nomu cakacakaena kabani. O ira na veika oqo e cake, ka oka tiko kina na veika e baleti kedasa dodonu ga me muri nai dusidusi vakacacacaka sa virikotori tu ena kenai Lavelave, (Resolving Workplace Behaviour Complaints Procedure see the Fair Treatment Procedure).

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Speak Out Policy](#)
- ➔ [Ethics & Compliance Portal – Speak Out and Investigations guidance](#)
- ➔ [Fair Treatment Procedure](#)
- ➔ [Workplace Behaviour Standard](#)
- ➔ [Resolving Workplace Behaviour Complaints Procedure](#)

Ocei mo veitaratara kina?

Speak Out Protection Officer

Your People Business Partner or a member of the People Team

Ethics & Compliance Champions

Group Manager Ethics & Compliance

Chief Legal, Risk and Compliance Officer

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco

E cakacaka tiko o Andrew ena Newcrest. E tukuna vei Claire, na watina, baleta na nona kila kasamitaka tiko e dua na lewe ni nona timie vakayacora tiko eso na ka butobuto. E toboka rawa o Andrew eso na veitalanoa sega ni dodonu vua edua nona lewe ni timi kei nq so na dauvotaiyaya vei Newcrest.

Sa mani vakauta sara ko Claire edua na Imeli me baleta na nona kauwai ka vakaraitaka ko watina kivei ratou nai vakalesilesi qarava na tabana ni Vakaraitaka na lomamu.

Nai dusidusi kei na veitaqomaki cava vakacakacaka e tu me rau maroroi kina ko Claire kei Andrew?

Au qarava tiko vakatawa na cakacaka nei Luis ena gauna ni nona vakacagicagi. Au taura e dua na qiri ka nanuma o koya e qiri tiko mai ni o au o Luis. Tukuna sara tiko mai o koya na neirau na sauma e dua nai lavo me vakaqumi kina e dua nai vakalesilesi ni kabani ka dau voli yaya vei keitou.

Au tukuna sara vei noqu Liuliu vakacakacaka ka vakadeitaki vei au ni na vaqaga. Ena na noqu kautacake tale vua, ni oti erua na macawa, sa qai kaya vei au okoya sega ni dua na ka mo leqataka.

Au vakabauta ni ka au kauta cake sa biu vakatikitiki.

Na cava meu cakava?

Na kena i Sau

Nai vakalesilesi ni Speak Out Protection ena taurivaka na vei dusidusi oqo:

1. Bokoca laivi mai na rivote na ka e rawa ni vakatakilakilataki rau ko Claire kei Andrew, me vaka na yaca kei na nodrau Imeli.
2. Vakaraitaka ni ko sa ciqoma na rivote ka taroga eso na taro ena rawa ni veivuke vakalevu ena kena qaravi vaka vinaka na veivakaqagai.
3. Vakadikeva na kudru vakadeitaka ke maroroi tiko ena lawa ni Matanitu ko Ositerelia se na veilawa tale eso ka vakaqaga sara na kudru. Na veivakaqagai ena vakamuria ga nai dusidusi ni Kena Vakaraitaki ni Lomada kei na veiyavu tale esovakacakacaka e dau yadrava na kena dikevi na vei kudru kece.
4. Vakayacora e dua na vakadidike ni veika bibi e rawa ni yaco ('detrimental treatment') ka biuta eso na gaunisala e rawa ni maroroi kina ko Claire kei Andrew mai na revurevu ni nodrau vakaraitaka na lomadrau.
5. Vakayacora vakatotolo na veivakaqagai ka tukutuku lesu vei Claire, o koya ka rivote, ena vanua sa yaco tiko kina na nomu veivakaqagai kei na lewa sa tauci ni mai cava na veivakaqagai.

Ke vaka ko kawai ena dua na cakacaka butobuto ni veivaqumi – ka raica na kena bibi ni rawa ni tara na cicivaki ni bisinisi/se nai rogorogo kei Newcrest – e dodonu mo rivotetaka.

Vakaraitaka nomu Kauwai eda dua na gaunisala ni "Vakaraitaka na Lomamu" era:

1. Vua nomu iliuliu vakacakacaka
2. Vakaraitaka na Lomamu – ena monalivaliva se talevoni.
3. Nai vakalesilesi ni Speak Out Protection Officer – ena monalivaliva se talevoni.
4. Vakalesilesi digitaki dau ciqoma na kudru – vola e dua na rivote salavata kei nai dusidusi ni "Vakaraitaka na Lomamu".
5. Na Vakalesilesi ni E&C.
6. Na vatavata na Speak Out app.

E dodonu meda

Wilika ka kila nai vola dusidusi ni Speak Out Policy.

Rivotetaka na kauwai baleta nai valavala tawadodonu ena vatavata vakarautaki – Speak Out Channels.

Vakagaga na kauwai kece e ciqomi: ka maroroya na kedrai tukutuku na rivotetak kei koya e veivirotetaki.

Maroroya vakavinaka sara nai tukutuku kece ka volai vakaivola se koto ena monalivaliva me baleta na kauwai e ciqoma ko Newcrest.

E sega ni dodonu meda

Vakaraitaka nai tukituku me baleti oya e soli tukutuku ni nona kauwai, me na qai biu ga kevaka sa vakadonuya na tamata koya.

Vakayagataka na vei qaravi ni Vakaraitaka na Lomamu ena veika me baleti iko se dua na kudru baleta noda cakacaka. Na veika vaka oqo e dodonu ga me vakaraitaki taumada vua na nomu I Liuliu vakacakacaka se Vale ni Volavola e qarava noda kudru na tamata cakacaka kei na kena vakamuri vinaka ga nai vola dusidusi ni Fair Treatment se Workplace Behaviour Complaints Procedure.

Vakata tiko na nodra biliraki na "dau kakaburaki lo"/O ira na dau vakaraitaka na lomadra me saumi lesu kina na veika era cakava. Eda na sega ni vakatara edua na veivakasaurarataki, veivakaduiduitaki, valavala kaukauwa, veivakarerei se veivakalolomataki me vakayacori vei ira na dau soli rivote ia me da maroroi ira ga.

Tabonaka nai tukutuku ni nona vakaraitaka na lomana. E dau dikevi kece na vei revote, tuvana ka ra qaravi kece vakamatau se vakaqagai vakavinaka.

Eda kauwaitaki ira na noda tamata

- 09 ➞ Na Dodonu ni Tamata yadua kei na Veivakabobulataki ni Gauna oqo
- 12 ➞ Maroroi ni bula kei na Tataqomaki vakacakacaka
- 14 ➞ Tataqomaki
- 16 ➞ Na itukutuku Vakamareqeti baleta na tamata cakacaka

Na Dodonu ni Tamata yadua kei na Veivakabobulataki ni Gauna oqo

Na uto ni noda raivotu sai koya na noda bulataka na veika ena nona Yavu ni Lewa. Nai matai ni noda yavu ena na noda Yavu ni Lewa sai koya na na kauwaitaki ni tamata.

Na kenai balebale qo ni da na vakaliuca na taqomakii ni bula kei na tiko bulabula – eda na yadrava nodra tiko vinaka noda tamata cakacaka kei ira na lewe ni vanua eda cakacaka vata.

Sa yalataka tu ko Newcrest ni na rokova na nodra dodonu nona tamata cakacaka, veiwekani vakacakacaka kei na lawa ni Matanitu e cakacaka tiko kina. Keitou dau yadrava matua na Veika e rawa ni yaco vei ira na lewe ni vanua era tiko vakavolivolita na vanua ni vei qaravi. Na rokovi ni dodonu ni tamata yadua e kenai balebale “kua ni cakava edua na ka e ca”.

Noda yalataki keda kina rokovi ni dodonu ni tamata yadua e usutu levu ni kena: maroiroi nai rogorgo kei Newcrest ni kabani dauveiqarvi vakadodonu. Oqo nai veika bibi keitou vakamareqeta kina:

- Ena vanua ni cakacaka keitou dau rokova nodra dodonu na neitou tamata cakacaka.
- Ira na neitou itini ni dauvotaiyaya e dodonu mera rokova nodra dodonu na tamata yadua ka salavata kei na ka keitou namaka me vaka e dusimaki tu enai neitou vola dusidusi Human Rights Policy, oka kina na kena tarovi na veivakabobulataki ni gauna oqo. Keitou namaki ira na neitou tini ni votaiyaya me ra tarova nodra vakabobulataki, vakasaurarataki se vakaukauwataki o ira na gone mera cakacaka keina so tale nai walewale ni veivakabobulataki ni gauna oqo, kena tarovi na veivakaduiduitaki kei na kena rokovi nodra dodonu na tamata cakacaka ena noda rokovi ira ni ra vakaraitaka nodra nanuma kei na veika era tutaka.
- Ira na lewe ni vanua keitou cakacaka kina e tiko nodra dodonu mera bula ena vakatagedegede e uasivi. Oqo e oka kina nodra dodonu ena veivakavaletaki kei na wai ni gunu. Keitou kauwaitaka na veika e rawa ni yaco vei ira na lewe ni vanua ena vuku ni neitou cakacaka ka dau walia talega se vakacokotaka eso na ka edau yaco ka sega ni namaki mai naneitou cakacaka.
- Ena nodra taqomaki na neitou tamata cakacaka, neitou vei qaravi kei na ka keitou volitaka keitou dau raica matua na kena qaravi na tataqomaki ena kena vakatagedegede uasivi. Keitou rokova talega na nodra dodonu na lewe ni vanua era tiko vakavolivolita na vanua ni neitou vei qaravi. Keitou dau yadrava vinaka na bula ni tataqomaki me salavata kei na i vola duisidusi e vuravura vakabibi ena kena vakatauci vakarauta ga nai valavala kaukauwa. Nai vola dusidusi e vuravura e vukeyi keitou ena neitou cakacaka vata kei ira na kabani ni tataqomaki kei ira na dauveitaqomaki ni Matanitu.

Na Veika keitou namaka vei ira na tamata cakacaka

O ira kece ena Newcrest e dodonu me ra rokova na dodonu nitamata yadua: Oqo e kena i balebale mo:

- Sa kenai cakava oti na vuli ni nomu kila na dodonu nitamata yadua ena monalivaliva (Human Rights awareness training).
- Dau rokova na dodonu ni tamata yadua ena nomu veiqaravi vakabisinisi ka tutaka talega ena nomu veimaliwai kei ira eda veiwekani vakacakacaka.
- Mo kila ka rokova na nodra i tovo, bula vakavanua kei na ka era vakabauta ko ira na lewe ni vanua eda cakacaka kina. Oqo e oka kina o ira dina nai Taukei ni Vanua.
- Tutaka na bula ni veimaliwai e savasava kei ira na nomui tokani vakacakacaka, ka tara cake ena bula ni veivakabauti kei na veidokai ena nodra rokovi na tamata kei na nodra i solisoli vakacakacaka.
- Vakaqaqa ka vakadodonutaka ke tiko na veivakasaurarataki ni dodonu ni tamata yadua ena vanua ni cakacaka kei na veitabana tale eso ke nomu i tavi mo dau vakavinakataka na veitikina vakaoqo. Mo dau vakaqaqa ka raici ena veigauna me kua ni yavalati na dodonu ni tamata yadua.
- Mo raica me qaravi ena gaunisala dodonu na bula ni tataqomaki kei na kena rokovi na dodonu ni tamata yadua ke nomu i tavi mo raica na kena taqomaki na veiqaravi ni Newcrest.

Na leqa ni kena sega ni rokovi na dodonu ni tamata yadua e rawa ni yaco edua ga na vanua ka rawa ni duidui na walewale ka dodonu me yadravi matua na veiwalewale vovou kei na kena rawa ni yaco. Yadrava ka rivotetaka nai vakarau kece e sega ni rairai dodonu vei iko. Tukuna vei nomu Liuliu vakacakacaka, Social Performance Officer se kivua na Ethics & Compliance Champion.

Ke dua nai tini ni dauvotaiyaya, cakacaka vakakonitaraki se dua na lewe ni vanua e via vakaraitaka edua na kudru se kauwai me ra vakauqeti me ra rivotetaka ena gaunisala vakamonalivaliva ni Speak Out hotline ni vakaraitaka na lomamu. Na Newcrest Speak Out Poliy e koto kina e vuqa sara nai tukutuku.

Vukea nomu kilaka

- ⇒ [Human Rights Policy](#)
- ⇒ [Communities Policy](#)
- ⇒ [Indigenous Relations Policy](#)
- ⇒ [Environment Policy](#)
- ⇒ [Procurement Policy](#)
- ⇒ [Security Policy](#)

Ocei mo veitaratara kina ena nomu vukei

Liuliu vaka cakacaka

Ethics & Compliance Champion

Group Manager Sustainability and Social Performance
Legal Corporate Counsel

Chief Legal, Risk and Compliance Officer

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco

Au rogoca nodrau veitalanoa e dua na dau sasamaki kei nanona Liuliu e vanua ni cakacaka kau loma leqa sara kina. Kudruraka tiko na dausasamaki ni se bera tu ni veisaumi ka vesuka tu na kena i vola tukutuku na nona i Liuliu vakacacacaka me rawa ni tarovi koya tiko me kakua ni biuta nona cakacaka. Tukuna nona Liuliu vua me sogota ga na gusuna ka tomana tikoga na nona cakcaka.

Na cava meu cakava?

Na vanua au cakacaka tiko kina keitou dau vakauqeti ena nodra vakacacacakataki na lewe ni vanua era tiko voleka ena vanua ni cakacaka. Eso vei ira na dau kere cakacaka mai e dau sega tu nai vola vakadinadina ni nodra i vola ni sucu.

E dodonu beka meda vakanuinui se vakabauta na yabaki ni bula solia mai me vaka ni tiko tikoga ni nodra i vola kerekere?

Na kena I Sau

Neitou Procurement Policy baleti ira na dauvotaiyaya e gadrevi kina me ra dau rokova nodra dodonu na tamata cakacaka ka tiko na lawa vakacacacaka e vauca ira mera cakava ena ruku ni noda dusidusi ni kena vakaliuca na dodonu ni tamata yadua.

Na kena rairai na ka o rogoca e sega ni vakarau eda namaka mai vei ira na noda i tini ni vota yaya.

Vakaraiaata nomu kauwai vua na nomu Liuliu vakacacacaka, Vakailiesilesi ni E&C se dua tale na gaunisala ni kena vakaraitaka na lomamu.

Keitou dau taura sara vakabibi na nodra dau vakacacacakataki vakatawadodonu na Gone.

Ena vuku ni ka oqo e dodonu mo dikeva vakamatata na vei vola kerekere kece me salavata kei na i volavola dusidusi ni veivakacacacakataki ni Newcrest. Ke ko raica e dua ni sega ni matata na nona i vola tukutuku vakasaqara eso tale nai tukutuku dodonu.

E dodonu meda

Rokova na nodra dodonu na tamata yadua ka tara cake na noda kila nai walewale ni veiqaravi ena vei Matanitu eda cakacaka kina.

Okata na kena rokovi na dodonu ni tamata yadua me tiki ni noda qaravi i tavi. Meda dau bulataka na veika eda vakamareqeta ena nodra kauwaitaki na tamata kei na revurevu e rawa ni tarai ira ena vuku ni noda cakacaka. Eda dau vakamuria na Human Rights Policy ni Newcrest.

Vakarorogoca na nodra nanuma tale eso, tokona na veimaliwai ni vei mata tamata kei na rai vakatautauvata ena vanua ni cakacaka, o koya ena kauta mai e dua na vanua ni cakacaka e vinaka kina na bula ni veimaliwai ka maroroi kina na bula.

Dau tokara na nomu vaka dodorairai ni kena rokovi na dodonu ni tamara yadua ena nomu vakatulewa kei na cakacaka. Oqo e oka kina na iwalewale vou ni bisinisi, volivoli, sasagava vakabisinisi vata kei na cakacaka kei ira nai tini ni vota I yaya.

Cakava na vuli ena monalivaliva me baleta na kena rokovi ni nodra dodonu na tamata yadua (MyLearning). Na vuli me baleta na kena rokovi na dodonu na tamata yadua e kovuta kece nai walewale ni veivakasaurarataki ka oka kina o ira na kena e tiko ena yavu vakalawa ni cakacaka ni veivakabobulataki ena gauna oqo ni Ositerelia (Australia's Federal Modern Slavery Act).

E sega ni dodonu meda

Vaka suka mai na noda i tavi ena nodra kauwaitaki ira na tamata baleta ni oqo edua sara ga vei ira na veika e da vakamareqeta.

Tabonaka na dodonu ni tamata yadua baleta ni veicoqacoqa kei na veika eda vakamareqeta ka na rawa ni raici vaka ca kina na kabani, coriti ena lawa, tara na na bula vakailavo kei na veika e rawa mai na noda cakacaka ka vakarogorogo ca taka na keda i tukutuku.

Nanuma ni sega vakabibitaki na dodonu ni tamata yadua baleta ni da cakacaka tiko ena taudaku kei Ositerelia. Nai vola dusidusi oqo e taurivaki raraba tiko vei ira na i vakailiesilesi kei na cakacaka vakakonitaraki ena yasai vuravura cava keitou veiqaravi kina.

Kakua ni dau vakakusakusa ena kena dikevi vakamatau o ira nai tini ni votaiyaya kei na kedra i vola tukutuku.

Vakuwai keda mai na noda dau lako curuma na vuli ena monalivaliva me baleta na Dodonu ni Tamata Yadua.

Maroroi ni bula kei na Tataqomaki vakacakacaka

Keimani dau okata me ka bibi na nodra taqomaki kei na maroroi ni nodra bula na neitou tamata cakacaka kei na lewe ni vanua. Na takete mera lesu i vale ena veisiga ena bulabula vinaka ka sega ni dua ka e yaco vei ira.

Ena neitou vanua ni cakacaka keitou vakabauta ni mavoa se vakacalaka kece e rawa ni tarovi. Keimami na cakacaka vata ena kena tarovi me kua ni dua na vakacalaka kei na kena dau yaco na mavoa e kauta mai na veisau ni bula.

Noda raivotu meda tara cake na Veika vinaka ena tataqomaki kei na maroroi ni bula vei ira noda tamata cakacaka. Ena rawa oqo ena noda dikeva taumada na Veika e rawa ni vakavu leqa ena bula ni tamata kei na kena sagai na bulabula vinaka ka taurivaka eso nai walewale ni veiqaravi me vakalailaitaki se tarovi kina. E tiko na noda i tuvatuva ni kena vakavinakataki na maroroi ni bula ka tarovi na mavoa vei ira na noda tamata cakacaka, cakacaka vakakonitaraki, ira na dauvolivoli vei keda kei ira na lewe ni vanua era tiko vakawavolita na vanua ni cakacaka.

Keitou vakatorocaketaka na veitaqomaki ena tolu na sala:

- Noda tomana tikoga na kena vaqacacotaki na noda ivakarau ni veitaqomaki.
- Kena biu tu eso nai dusidusi me baleti ira vakatabakidua nacakacaka e rawa ni dau vakavuleqa vakalevu.
- Na kena vakamuri ka vakayagataki donu nai tuvatuva kei na yaya ni cakacaka.

Na kena taqomaki na bula kei na vakacalaka lelevu e rawa ni yaco, ena gadrevi meda dau raica taumada na vei cakacaka e rawa ni dau vaka vu leqa, tuvakanaka na kena i dusidusi me tarovi kina na vakacalaka ka vakadeitaka ena nomu dikeva lesu na veitatarovi sa biu tu. Me da okata takega na ririko e tiko ena vanua ni cakacaka raraba, me vaka nai walewale ni kena buli na veimisini ni cakacaka kei na ririko e rawa ni kauta na veiwainimate kei na kaukauwa vakalivaliva.

Na Veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

E tiko kece na noda i tavi ena kena vakalailaitaki na mavoa kei na lkena vakaleqai na noda bula. E dodonu mo cakava na nomu i tavi ena kena tutaki e dua na vanua ni cakacaka bulabula ka taqomaki vinaka kina na bula. E dodonu mo yadrava na nomu i tokani vakacakacaka me baleta nona bula, taqomaki kei na nona tiko vinaka. E kena i balebale oqo ni sa noda i tavi kece meda tutaka e dua na vanua ni cakacaka e sega kina na ririko ni veika edau rawa ni vakavuleqa.

Cakava ga na cakacaka o kaya:

- o matau kina, ka tiko vei iko na kena kila vakacakacaka kei na kila vakavuli;
- o kila na gauna me oti kina kei na vakatagedegede ni cakacaka e gadrevi;
- o kila na rivarivabi ni ka e rawa ni yaco kei na na ka ena kauta mai;
- mo kila ka vakamura nai vola dusidusi ni kena taqomaki na vakacalaka edau rawa ni yaco kei;
- na kena tu vinaka tu na nomu bula ena vuku ni cakacaka.

Vakaraitaka na lomamu ni ko raica e dua na cakacaka e sega ni vakamura nai dusidusi ni tataqomaki kei na maroroi ni bula. Rivotetaka vua na nomu i Liuliu vakacakacaka. Cavuikalawa ena nomu sasaga mo vakadodonutaka na ka e caka tiko ena gauna vinaka e rawa ni qaravi kina.

E tiko kece na noda itavi yadua ena kena raici me tu vinaka tu na noda bula ena kena qaravi na noda itavi. Oqo e oka kina na noda sega ni vakatara me tarai keda na Veika edua kauta mai na sega ni cegu vakavinaka, na gunu kei na wainimate ni veivakamatenitaki. Ke sega ni tu vinaka tu nai Tuvaki ni yagomu, vakaraitaka vei nomu Liuliu vakacakacaka.

Sa tiko vei iko na dodonu mo vakatulewataka nai vakarau dodonu me taurivaki me maroroi kina na nomu bula kei ira o ni cakacaka vata. Oqo e oka kina na kena toso vakamalua se tarovi saraga na cakacaka baleta ni na rawa ni vakavuleqa. E sega ni dua na cakacaka e bibi cake ke sega ni qaravi enai dusidusi e salavata ni kena maroroi na bula.

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Safety and Health Policy](#)
- ➔ [Safety Group Standard](#)
- ➔ [Health and Hygiene Standard](#)
- ➔ [Health, Safety and Security Portal](#)

Ocei mo veitaratara kina?

Liuliu vakacakacaka

Health, Safety and Security Team

Environment, Sustainability, Social Performance and Cultural Heritage (ESSPCH)

Employee Assistance Program

Ena kena vakaraitaki

Veika erawa ni yaco	Na kena I Sau
Ni oti na noqu dikevi vakavuniwai e vakadeitaki kina ni dua na tauvimate e tauvi au tiko ka gadrevi kina meu gunuva tiko namequ vua ni kau ena veisiga. E dodonu beka meu tukuna vua na noqu i liuliu vakacakacaka mebaleta na mequ vua ni kau?	E dodonu mo vakatarogi nomu vuniwai ke nomu tauvimate se vua ni kau ena rawa ni vakavu leqa ena kena qaravi na nomu cakacaka. Ke na rawa ni vakaleqa na nomu cakacaka se kauta mai na mavoia vei iko, e dodonu mo tikuna vua na nomu i liuliu vakacakacaka. Ena tu vakarau na nomu liuliu ni vakacakacaka mo vukei iko ena ka ko gadreva.
Au vakila ni ratou vakasaurarataki au na noqu timi meu vakaotia vakatotolo na cakacaka au qarava tiko. Ena so na gauna eda rawa kina ni muria na gaunisala takoso ka sega ni muria nai dusidusi ni tataqomaki. Na cava meu cakava?	E dodonu vei keda kece eda cakacaka vei Newcrest meda muria nai vola dusidusi vakacakacaka ni kena maroroi na bula kei na tataqomaki ena ka kece eda cakava. Vakaraitaka vua nanomu i liuliu vakacakacaka na veika ko kauwai kina. Mo kila dei tiko ni ko na mororoi ka vukei kevaka mada ga ko tarova na cakacaka. Ke dredre nomu vakaraitaka vua na nomu liuliu vakacakacaka, vakaraitaka vua na Daunivakasala ni kena maroroi na bula kei na tataqomaki se rivotetaka ena dua ga na gaunisala ni "vakaraitaka na lomamu".

E dodonu meda

- Dau vakamuraia nai vola dusidusi vakacakacaka ni kena maroroi na bula kei na tataqomaki oka kina na kena taurivaki na veiyaragi ni tataqomaki (PPE). Me da vukei ira talega na noda i tokani ena kena muri na vei dusidusi eso ni tataqomaki.
- Tarova na cakacaka ke rawa ni vakavuleqa na tuvaki ni vanua ni cakacaka kei na nodra itovo na tamata cakacaka ka rivotetaki sara vakatotolo.
- Rivotetaka vei ira noda i Liuliu vakacakacaka ke sega ni tu vinaka na vanua ni cakacaka, nai vakarau vakasausa, mavoia, tauvimate, vakacalaka se na vakacalaka a rawa ni yaco.
- Vakaraitaka vua na noda i liuliu vakacakacaka kevaka eda rivarivabitaka edua noda i tokani ka sega ni tuvaki vinaka tu nona bula se sega ni rawa ni qarava vakavinaka na nona cakacaka.

E sega ni dodonu meda

- Nanuma ni sa walia oti e dua vei keda na leqa ni maroroi ni bula kei na tataqomaki.
- Meda dau taroga, vakadeitaki ka rivotetaka.
- Vakatotolo ka sega ni muria kina nai dusidusi se qarava e dua nai tavi ka sega vei iko na kena kila vakacakacaka.
- Tabonaka se vakaweleweletaka na nodra kauwai eso me baleta na bula ni tamata kei na tataqomaki.
- Mo tabonaka ka sega ni vakaraitaka na kena sega ni tu vakavinaka tu na nomu bula ena vuku ni wawale kei na so tale na ka e rawa ni vakalega na nomu qaravi itavi.

Tataqomaki

O ira noda tamata cakacaka era noda iyau vakamareqeti ka sega ni dua na ka e bibi cake mai na maroroi ni nodra bula kei na nodra taqomaki.

Na bula ni tamata e uto ni veivakatulewa e dau vakayacora na kabani ena nona saga me vakavinavinakataka na vanua ni cakacaka ka rawa ni maroroi kina na bula ni tamata. Ena vuku ni tataqomaki era oka talega kina na veiwekani vakacakacaka vakataki ira na lewe ni vanua kei na matanitu. Na neitou ivakarau ni veiqaravi e vakaraitaka tu na neitou rokova na dodonu ni tamata yadua.

Neitou i dusidusi ni tataqomaki e vakatabakidua ena:

- nodra maroroi ka rokovi na tamata;
- kena rokovi tikoga na dodonu ni tamata yadua ena neitou veiqaravi ena vuku ni tataqomaki;
- kena maroroi na neitou i voli; kei
- na maroroi ni neitou yaya kei na vanua ni cakacaka.

Keitou dau dikeva ena veigauna ka veisautaka ke gadrevi vakakina na neitou dusidusi ni tataqomaki ena kena sagai me vakavinakataka tikoga.

Na Veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

- E tiko na nomu i tavi ena nomu yadrava tiko na bula ni tataqomaki kei na ka e rawa ni vakavuleqa ena vanua ni cakacaka.
- Ke ko raica se rogoca e dua na ka e rairai sega ni dodonukeitou gadreva mo vakaraitaka na lomamui.
- Vakaraitaka vua na nomu i Liuliu vakacakacaka se rivotetaka ena dua tale na gaunisala ni kena vakaraitaki ni lomada.

Vukea nomu kilaka

- ⇒ [Security Policy](#)
- ⇒ [Human Rights Policy](#)
- ⇒ [Security Operations Standard](#)
- ⇒ [Security and Human Rights Standard](#)
- ⇒ [Gold Security Standard](#)
- ⇒ [Security Code of Conduct Procedure](#)
- ⇒ [Health, Safety and Security Portal](#)
- ⇒ [Environment, Sustainability, Social Performance and Cultural Heritage \(ESSPCH\) Portal](#)

Ocei mo veitaratara kina?

- Liuliu vakacakacaka
- General Manager Health, Safety and Security
- Group Manager Security
- Ethics & Compliance Champion

Ena kena vakaraitaki

Veika ka e rawa ni yaco	Na Kena I Sau
Au raica ni so na ka era yali mai na rumu ni maroroi I yaya kau kauwau kina vakalevu. Nai yaya era yali e sega soti ni sau levu ka na rawarawana kedra vakasosomitaki. Na cava meu cakava?	E dodonu mo vakaraitaka na nomu kauwai vua na nomu iliuliu vakacakacaka. Dina ga ni ra i sau rawarawa nai yaya, ia kevaka era butakoci dina, ni oti edua na gauna sana saulevu kina nomu vanua ni cakacaka kei Newcrest ke vakatarai tikoga me yaco. Sa vakadeitaka tu na kabani nona vakarautaka e dua na vanua ni cakacaka e maroroi kina o ira na nona tamata cakacaka. E gadreva na kabani mera vakila na nona tamata cakacaka yadua ni ra na maroroi ka taqomaki ena vanua ni nodra cakacaka. Ka sa bibi kina na noda dau rivotetaka eso na cakacaka eda raica ni butobuto na kena caka.
Au na rivotetaka vakacava e dua na kauwai me baleta na tataqomaki, ka meu kua ni vakaleqai kina?	Kevaka o lomaleqataka na nomu rivotetaka e dua na kauwai vua e dua na nomu i tokani vakacakacaka, e rawa ni ko vakaraitaka ena dua ga na sala ni veitaratara ni vakaraitaka na lomada se vakaraitaka vakadodonu vua na Manidia Liu ni Tataqomaki.

E dodonu meda

- Okati ira vakatautauvata na tamata kecega ena yalo ni kauwai kei na veidokai.
- Doka ka muria na lawa ni vanua ko cakacaka tiko kina.
- Vosa cake mai se cakava edua na rivote ke o raica se rogoca ni dua nai tovo esega ni dodonu.
- Qarava na noda I tavi ena nodra tarovi na tamata ena nodra curumana vanuani cakacaka ka sega ni dodonu mera tiko kina.
- Raica vinaka na kena maroroi na noda ki kei na i vola tara ni curu ena vale ni Volavola.

E sega ni dodonu meda

- Tekivuna, se tomana na kena vakadewataki naitukutuku sega ni rogorogo vinaka me baleti dua na noda i tokani ka sega ni dodonu mo cakava ena vuku ni nomu i tutu vakacakacaka.
- Taqomaka e dua nai vakarau e sega ni dodonu se veicoqacoqa kei na lawa ni vanua eda cakacaka tiko kina ena noda tutaka ni ka vata oqo edau caka ka donu vakacakacaka ena vanua eda lako mai kina, kevaka eda tiko vulagi.
- Kua ni kawaitaka edua na cakacaka e veidabui.
- Meda dolava na katuba kina vanua ni cakacaka vei ira na tamata eda sega ni kila.
- Me da solia na noda I vola tara ni curu kina vanua ni cakacaka vua edua tale na nodai tokani vakacakacaka.

Na I Tukutuku vakamareqeti

Keitou rokova na Veika vaka-i-taukei baleti ikoi. Keitou dau muria ka rokova na lawa veiganiti ni keimami kumuna, maroroya, vakayagataka ka vakaraitaka na itukutuku ni tamata yadua.

Keitou yalataka ni veitukutuku kece baleti iko keitou soqona, maroroya, vakayagataka se bokoca laivi, keitou dau cakava ena gaunisala vinaka kei na veidokai. Keitou dau vakamuria na veilawatu ena gauna keitou soqona, maroroya, vakayagataka kei na kena vakaraitaki nai tukutuku maroroi baleta edua.

Keitou na soqona walega na kemu i tukutuku maroroi kevaka e gadrevi me dikevi na veiqaravi vakabisinisi ni kabani kei na kena vakamuri na veilawatu eso. Ena so na gauna keitou na rawa talega, ke gadrevi vakakina, ni soqona na veitukutuku vakamareqeti baleta na kena gadrevi vakacakacaka se baleta na lawatu e vauca na kena bokoci na veivakaduiduitaki ka tarai cake kina na bula ni veimaliwai kei na galala ni duidui kawa tamata. Dua na kena vakaraitaki, keitou na rawa ni taroga nai vola vakadinadina ni ko sa cula oti ena i cula ni covid. Ena so na gauna keitou dau gadreva talega me keitou kila nai vola tukutuku ni basu lawa kei na rivote vakavuniwai ni nona bula e dua me vaka e tiki ni neitou veiqaravi. Me na solia rawa na nona veivakadonui e dua ni bera ni keitou taura nai tukutuku vakamareqeta me baleti koya.

Veitaratara kei koya nai vakaillesilesi e qarava nai tukutuku vakamareqeti mo rawa ni raica se vakadodonutaka nai veitukutuku vakamareqeta e maroroi tu me baleti iko. Ke gadrevi vakakina keitou na via vakadeitaka taumada nai tukutuku baleti iko ni bera ni keitou solia na veivakadonui mo dikeva na kemui vola tukutuku ka tiko vei keitou.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

Keitou namaki ira yadudua na cakacaka ena Newcrest me ra muria nai vola dusidusi na Privacy Policy kei na Standard oqo. E kena i balebale qo:

- Taura ga na itukutuku, maroroya, vakayagataka ka vakaraitaka kina vanua e gadrevi kina vakacakacaka ka vakatarai talega vakalawa.
- E dodonu meda dau rokova ka maroroya vakavinaka na veitukutuku vakamareqeti me baleti ira na tamata ena veigauna kece sara.
- Veitaratara kei koya nai vakaillesilesi e qarava naitukutuku vakamareqeti vakatotolo sara ke ko raica ni dua na leqa e tiko ena kemu i vola tukutuku se vei dua tale na nomu i tokani.

Vukea nomu kilaka

- [Privacy Policy](#)
- [Privacy Standard](#)
- [Ethics & Compliance Portal](#)
- [Employee Records Standard](#)

Ocei mo veitaratara kaya me vukei iko?

Liuliu vakacakacaka

Ethics & Compliance Champions

Group Manager Ethics & Compliance

Privacy Officer privacy.enquiries@newcrest.com.au

People Business Partner

Na kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au ciqoma e dua na qiri mai vua e dua e taudaku ni Newcrest ka taroga mai nai tukutuku matailalai ni veitaratara vua edua na noqu i tokani vakacakacaka. Na cava meu cakava?	E sega ni dodonu mo solia naitukutuku vakamareqeta baleti dua tale ke sega ni soli taumada na veivakadonui. Taroga na veivakadonui nei nomu i tokani ni bera ni ko solia e dua naitukutuku baleti koya ka taro i vakasala vua na nomu Vakaillesilesi ni Ethics & Compliance ke se vakatataro tikoga na lomamu.
Eso nai tokani vakacakacaka kei au keimami ciqoma e dua naitukutuku vakamareqeti baleta edua na tamata cakacaka ena monalivaliva. Na cava meu cakava?	Oqo e rawa ni vakatakilakila ni dua na cakacaka butobuto vakamonalivaliva. Rivotetaka naitukutuku vua na Vakaillesilesi e qarava naitukutuku vakamareqeti ni tamata cakacaka.

E dodonu

- Tukutuku vakatotolo vua nai vakaillesilesi e qarava naitukutuku Vakamareqeti ni tamata cakacaka ke ko kilakasamataki se kila tiko e dua na cakacaka butobuto a yaco ena vanua ni nomudou cakacaka.
- Taura mai nai tukutuku vakamareqeti ni tamata cakacaka mai vei ira saraga na tamata yadua.
- Dau vakamacalataka vei ira na tamata nai naki ni kena sokomuni naitukutuku vakamareqeti baleti ira kei na tuvatuva e tiko ena kedra vakayagataki.
- Taqomaki naitukutuku vakamareqeti mai na kena rawa ni vakayagataki cala, yali, vakayagtaki ka sega ni soli na kena veivakadonui, veisautaki se soli vakatawadodonu.
- Vakamura nai dusidusi Privacy Policy ni Newcrest kei na veiyavu vakalawa tale eso enakena maroroi nai veitukutuku Vakamareqeti.

E sega ni dodonu meda

- Raica se solia naitukutuku vakamareqeti baleta edua tale ke sega ni soli na kena veivakadonui.
- Vakayagataka naitukutuku vakamareqeti ena dua tale nai naki mai na kena i naki taumada.
- Maroroya tiko naitukutuku vakamareqeti baleta edua me sivia na gauna sa vakayagataki oti kina ena vuku ni kena qaravi na cakacaka.
- Mo wasea naitukutuku vakamareqeti vua e dua e loma se taudaku ni Newcrest ke sega ni soli na kena veivakadonui.
- Tarova e dua ena nona vakalewena naitukutuku me baleti koya se vakaraitaka nona kudru se kauwai me baleta naitukutuku maroroi ka Vakamareqeti.

Eda tutaka na cakacaka vata

- 19 ➞ Nai valavala ena vanua ni cakacaka
- 22 ➞ Na umani vata ni duidui
- 24 ➞ Na veitikitiko kei na taukei ni Vanua
- 26 ➞ Veiqaravi kei ira na mata ni veikabani, kei na dauvotaiyaya

Nai valavala ena vanua ni cakacaka

Neimami bula ni veimaliwai e vakaliuca kina na veidokai,veinanumi kei na qaravi tavi ena kena vakatagedegede e cake.

Na veivakasaurarataki, veivakasagai se veivakaduiduitaki yavutaki ena vanua e lako mai kina e dua, se kawa tamata e oka kina, matalotu e lewena, yalewa se tagane, vukivuki vakayalewa se vakatagane,yabaki ni bula, kena i rairai se na kena sega ni taucoko tu nai tuvaki ni yagona e sega ni vakatarai ena vanua ni cakacaka.

Na kena balebale e Newcrest e sega kina na:

- Veivakasaurarataki e sega ni tovo vinaka ka so e dau mavoa kina na yalodra, veivakarerei se veivakmaduataki.
- Na veivakasaurarataki me kenai naki na veiyacovi e oka kina na nomu torova e dua ka vakatara na veitiki ni yagona, veisureti ni veiyacovi sega ni namaki kei na so tale nai vukivuki e sega ni dau ciqomi vakarawarawa. Nai vakadinadina kevaka e dua e duavata kei koya e vakasaurarataki ni na rawa ni kauta mai na mavoa ni yalo, madua kei na rere vua e vakasaurarataki.
- Na veivakasagai sai koya na kena tomani tiko na veivakasaurarataki ena vosa, veitaratara, vakavakasama, vakaveimaliwai vua e dua na tamata cakacaka mai vua edua se dua nai lawalawa.
- Na veivakaduiduitaki e oka kina nona biliraki e dua ena vuku ni vanua e lako mai kina, kawa tamata cava, nona vakabauta vakalotu, yalewa se tagane, vukivuki vakayalewa se vakatagane,yabaki ni bula kena i rairai se na kena sega nitaucoko tu nai tuvaki ni yagona.

Na porokaramu ni kena veirokovi ena vanua ni cakacaka e vakadeitaki kina:

- Na kena maroroi nodra bula kei na vakasama na tamata cakacaka.
- Nodra vakauqeti ka vukei na tamata cakacaka mera dau vakaraitaka na lomadra kevaka e caka vei ira se raica e dua nai tovo ni tawa-veidokai.
- E dua na vanua ni cakacaka e taqomaki kina na bula, sega na veivakaduiduitaki ka rokovi kina na tamata.
- Nona kila na veika e gadrevi vakalawa kei nai tovo vakavanua.
- Noda tomana tikoga na veisau vinaka me na vakabasikati ena vuku ni noda veivakabauti vakacacacaka vata.
- Kena dolavi na katuba me veitalanoataki kina na kena tarovi na veivakasagai vei ira na yalewa se tagane kei na i valavala kaukauwa.
- E oka kina na kena taurivaki nai vakarau ni cakacaka vinaka duadua kei na kena vakavinakataki cake tikoga sala muria na nodra vakatutu na tamata cakacaka.

O ira na i tovo se i vakarau vakaoqo era na rawa ni vakaleqa na bula vakavakasama, bula vakayago kei na vakarau ni yalo nei dua. Keitou sega ni vakatara na veitovo vakaoqo ena neitou vanua ni cakacaka.

Keitou vakatavuvulitaki ka tara cake na nodra kila na tamata cakacaka mera vakuwai ira mai na veitovo vakaoqo kei na veika e rawa ni kauta mai na veivakasaurarataki, veisagai kei na i valavala kaukauwa, veivakacudrui kei na vei vakaduiduitaki. Oqo e caka me rawa ni yaco na vanua ni cakacaka me vanua ni maroroi ka vukei talega kina na tamata.

Na neitou sasaga me keitou vakarautaka edua na vanua ni cakacaka e maroroi kina na bula ka rokovi kina nodra dodonu na tamata, baleta ni tiko na nodra dodonu na tamata yadua mera taqomaki ena nodra lako mai cakacaka.

Na Veika keitou namaka vei ira na tamata cakacaka

O keda yadudua e tiko na noda i tavi ena:

- Noda rokovi ira kece eda cakacaka vata.
- Noda qarauna na noda vanua ni cakacaka me solia na vakacegu kei na galala vei ira na tamata cakacaka.
- Kena tokoni ka vakauqeti na tamata yadua me dau vakaraitaka na lomadra ka veitalanoataka na veika era nanuma ni sega ni dodonu.

Keitou na via kila kevaka e caka vei iko se ko raica na veivakasagai, veivakasaurarataki, veivakasewasewani se dua ga na i vakarau e sega ni vinaka ena vanua ni cakacaka. Keitou vinakata na Newcrest me vanua o maroroi kina ka solia vei iko na galala ena nomu rivotetaka e dua na ka. Keitou vakauqeti iko mo vakayagataka na veigaunisala ni vakaraitaka na lomada se so tale na veigaunisala e dusimaki tiko ena ivatavata ni monalivaliva na Respect@Work Intranet site.

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Inclusion and Diversity Policy](#)
- ➔ [Workplace Behaviour Standard](#)
- ➔ [Human Rights Policy](#)
- ➔ Trupla Man, Trupla Meri (PNG)

Ocei mo veitaratara kina?

respectatwork@newcrest.com.au

Liuliu vakacakacaka

Health and Safety

Security

People Business Partner

Group Manager, Respect@Work

Employee Assistance Program

Speak with somebody or a leader you trust on-site

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco

E lako mai edua kina yasagu e noqu vanua ni cakacaka ka vakatara na ligaqu. Au tikotiko ca kina.

Na cava meu cakava?

Ena so na gauna era dau talanoataki au e dakuqu o noqu manidia kei ira tale eso ena noqu timi, vakayagataka na yaca ni veibeci kei na veivakalialiai me vakararawataki au kina. Ni'u sagata na veika au rogoca, era vakalialiai au ka tukuna vei au me'u kakua ni kauwaitaka.

Na cava e rawa ni'u cakava?

Ena i matai ni gauna au yaco yani kina ena noqu idabedabe e cake e dua e vakatokai au me'u "uro levu". Au tikotikoca saraga ni tukuni vei au vakaoqo, ka vakavuna me'u ririkotaka noqu bula. Au dau vakataroga talega se na rawa beka me'u rokovi ka okati meu tiki ni kabani.

Evei me'u gole kina me'u vukei?

E dau vosa ca ka vosavosa vakaukauwa na noqu manidia ena gauna ni bose, kau raica ni so tale ena lewe ni timi era sa tekivu cakava talega vakakina. E vakavuna me'u beci ka vakamalumalumutaki au, ka sa tekivu me vakavuna na noqu sega ni yalodei kei ira tale eso – ena vanua ni cakacaka, kei na veika au vakamareqeta.

E ciqomi beka na itovo oqo?

Na kena I Sau

Kevaka e rawa, vakaraitaka vua ni ko sega ni vinakata nai vakarau e cakava vei iko ka kerea me muduka.

Kevaka e tomana tikoga ka/se o gadreva mo rivotetaka, tukuna vua nai vakaillesilesi e raica na Health & Safety, Security, People Team, nomu liuliu vakacacacaka se dua o rawa ni vakabauta ena nomu vanua ni cakacaka.

Se vakauta e dua na rivote ena dua vei ira na gaunisala ni vakaraitaka na lomamu.

Kevaka o vakila tiko na ivalavala sega ni vinaka e cakacaka tiko, yalovinaka tukuna mai vei keitou. Keitou sayalataka me keitou vakarautaka vei iko e dua na vanua ni cakacaka dauniveitaqomaki.

Ke dredre na nomu vakaraitaka vei ira na nomu itokani vakacacacaka, rivotetaka ena gaunisala vuni ena dua vei ira nai vatavata ni vakaraitaka na lomada.

E rawa talega ni ko vakaraitaka vua nai vakaillesilesi e raica nodra bula kei na nodra taqomaki ni tamata cakacaka, nomu liuliu vakacacacaka se dua ga o rawa ni vakabauta ena nomu vanua ni cakacaka.

E dodonu

Dokai ira na nomu i tokani vakacacacaka kei na kena sasagataki me vanua e rokovi kina na nodra dodonu kei na galala na vanua ni nomu cakacaka.

Veivakauqeti ka tokoni ira na tamata mera dau vakaraitaka na lomadra kevaka e caka vei ira se ra raica e dua nai tovo sega ni dodonu.

Ciqomi ka tokoni ira na nomu i tokani ena vanua ni cakacaka, vakabibi kevaka era duidui mai vei keda.

Vakayagataka nai vatavata ni veiwasei vakamonalivaliva ena gaunisala e savasava kei na veidokai.

Bulia e dua na vanua ni cakacaka e maroro kina na bula kei na dodonu ni tamata ka rawa kina me ra vakaraitaka na lomadra kei na nodra nanuma.

E sega ni dodonu meda

Ciqoma eso nai vakarau e sega ni dodonu ena vanua ni cakacaka me vaka na veitarai, wanonova na tamata se veisureti sega ni namaki, veisureti ni veiyacovi se taro me baleta nona bula e dua, tiki ni yagona se tagane se yalewa.

Veivalitaka, vakamaduataka se vakacudruya e dua ena vuku ni nona tagane se yalewa, kenai rairai, vakabauta vakalotu, vukivuki vakayalewa se vakatagane, nona kawa tamata se vanua e lako mai kina.

Ciqoma na vosa ni veivakacudrui ni veiyacovi se itukutuku ni veiyacovi edau vakau mai ena mona livaliva se na talevoni.

Dau veisoliyaka se vakaraitaka nai taba, lavelave vakaitaba se i yaloyalo vakasisila.

Meda beca, vakasaurataka se vakarerei ira na nodai tokani vakacacacaka.

Na umani vata ni Duidui

Keitou kila na duidui ni nodai vakarau ni rai kei na kila ka e vakavuna me dua a vanua ni cakacaka vinaka ko Newcrest ka tutaki kina nai vakatagedegede ni cakacaka e uasivi sara.

Oqo na vuna e uto kina ni kena rawati na neitou raivotu, na yavu ni lewa kei nai tovo ni bula ni kabani na kena umani vta na duidui ni tamata cakacaka. Keitou dau marautaka na duidui ni kila vakacakacaka kei na vei vakasama ka dau tiki tu ni kena bucini e dua nai vakarau ni cakacaka ni veiwasei, vakaqarai eso nai walewale vovou ni veiqaravi ena kena segati tiko na veiqaravi uasivi. Sa qai kaukauwa cake tiko ga ko Newcrest ena vuku ni neimami bula veicurumaki ka veimaliwai vinaka.

Keitou dau saga vakakaukauwa nodra vakacurumi mai, vakadeitaki tiko ka tarai caka nodra kila vakacakacaka kei na cakacaka vata vakakaukauwa na veimata tamata me yaco mera marautaka nodra tiko kara vakila ni ra tiki talega ni kabani na Newcrest.

Keitou vakadeitaka ni ko rawa ni cakacaka ena galala ka muria nai walewale ni cakacaka koya daumaka ka matau vei iko. E okati iko na kabani me dua na nona i yau talei ka solia vei iko na galala mo vakaraitaka na lomamu kei na nomu nanuma. Na neitou sasaga me keitou bulia e dua na vanua ni cakacaka o koya era marautaka na tamata ka ra vakila ni ra tiki ni Newcrest ka ra tokoni ka tarai caka talega kina na nodra kila ka mera qarava vinaka kina na nodra i tavi kei na nodra bula.

Edau tuvanaka eso na takete ko Newcrest, dau raica lesu kei na nona tatadra ena gauna sa tu e matana me baleta na umani vata ni duidui kei na bula veicurumaki. Keitou dau rivotetaka na macala ni kena cici tiko na bula ni kena umani vata na dudidui kei na bula ni veicurumaki vei iratou na Matabose e Cake ka vaka kina o ira na veiwekani cakacaka ena neitou Rivote Vakayabaki kei na Veiqaravi Raraba ni Kabani.

Keitou kila ni kena tauyavutaki e dua na vanua ni cakacaka raraba na umani vata ni duidui sa ikoya na nodra itavi na tamata yadua ka yaga ki na tamata kecega. Eda sa yalataka me da vakacuruma na kena okati ki na veiyasa kece sara ni neimami itovo vakavanua, era vakasaurarataki mai vei ira na nodra ililui kei ira na nodra tamata, ka vakayaco-ka ki na kila vakacakacaka e Newcrest. Keitou dau vinakata me keitou veitaratara vakadodonu saraga kei ira na neitou tamata cakacaka. E tiko vei iko na dodonu mo lewena e dua nai soqosoqo vakacakacaka ka vakatara nai soqosoqo me valataka na ka baleti iko vei Newcrest. E tokona na lawa kece ni Matanitu e cakacaka tiko kina na Newcrest kei na veilawatu vakacakacaka tale eso taurivaki e vuravura raraba.

Na Veika keitou namaka vei ira na tamata cakacaka

O keda yadudua e tiko kece na noda itavi ena:

- Noda okata ka segata meda kila na duidui ni kilaka vakacakacaka kei na nanuma era kauta mai o ira na nodra tamata cakacaka, veiwekani vakacakacaka, cakacaka vakakonitaraki kei ira na lewe ni vanua.
- Noda cakacaka vata kei ira na tamata kei na lewe ni vanua ka rawa ni duidui sara na vanua eda lako mai kina se noda kila vakacakacaka me rawa kina ni da cakacakataka eso na gaunisala vovou ni cakacaka vata kei na kena wali na leqa.
- Nodra vakacakacakataki, tosoi nodra itutu ka saumi ira na tamata cakacaka yavutaki ena nodra kila vakacakacaka se veiqaravi ka sega ni yavutaki ena vanua era lako mai kina, nodra kawa tamata, nona vakabauta vakalotu, yalewa se tagane, vukivuki vakayalewa se vakatagane, yabaki ni bula kenai rairai se na kena sega ni taucoko tu nai tuvaki ni yagona.
- Noda okati ira na tamata vakatautauvata ena yalo ni veidokai kei na vakarokoroko. Na veivakasaurarataki, veivakarerei se veivakasagai ena kena mataqali cava ga e sega ni vakatarai ena neitou vanua ni cakacaka.

Vukea nomu kilaka

- [Inclusion and Diversity Policy](#)
- [Inclusion and Diversity Strategy FY21–FY25](#)
- [Workplace Behaviour Standard](#)

Ocei mo veitaratara kina?

Liuliu vakacakacaka

Your People Business Partner

Senior Advisor – Inclusion and Talent

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco

E sega ni okata o noqu manidia na noqu cau ena bese ni timi, ka vakawalena na noqu cau ena vakatulewa ni cakacaka. Au vakila talega ni ra dau vakacautaki ena vuku ni noqu cakacaka kau nanuma ni sega ni dodonu.

Esa kauta mai na yalo lailai vei au ka vaka ni'u sega ni kawaitaki me vaka edua na lewe ni timi.

Na cava me'u cakava?

E duidui vakalevu na veivanua ni cakacaka au cavu tu mai kina mai vei ira na noqu i tokani keimami timi vata. Ena veigauna kece me keimami dau tuvutuvaka kina ka biu eso na vakatulewa, au dau raica ni dau duidui na noqu nanuma mai vei ira na kena vo. Au dau sega ni vosa ka galu tu ga, de lakolako au na vakayavalata na waqa.

E donu beka na veika au cakava tiko?

Na kena I Sau

O ira na itovo oqo era sega ni salavata kei na noda yavu ni lewa ka sega ni dau veiganiti, veidokai se itovo vinaka. Sa vakadeitaki na veigauna vou mo vakila ni o taqomaki vinaka vaka nomu vakasama ena loma ni vanua ni cakacaka, kei na nomu logavinaka mo vosa tale. Eda vakayacora vakabibi na yalayala oqo. Eda kauwaitaki ira na noda ka kena ibalebale na noda vakadeitaka nai valavala uasivi ni veiqaravi, veinanumi ka veidokai ena veisiga.

Na mataqali itovo vakaoqori e dodonu me ripotetaki vei nomu iliuliuli vakacacacaka, kevaka o lomavinaka kina. Sa rawa talega, mo na vakaraitaka cake na kauwai vakaoqori vei ira na nomudou People Team se enai vatavata ni vakaraitaka na lomada ka sega kina ni vakaraitaka na yacamu.

Ko Newcrest e dua na bisinisi rabailevu ena nona sasaga e vuravura. Na rabailevu ni nona vakasama e sasagataka n kina me rawata na ka e gadreva.

Oqo na vuna e dau vakamareqeta kina na Newcrest na nomu nanuma kei na vakatutu.

E ka bibi na nomu dau vakaraitaka na nomu nanuma baleta ni kena levu ga ni nanuma e dau veivuke sara vakalevu vei Newcrest me cakava na vakatulewa vinaka, walia kina na leqa kei na veigaunisala vovou ni veiqaravi.

E bibi na kena dau rogoci na domomu.

E dodonu meda

Meda dau rogoca ira na tamata ena yalo e kauwai.

Rokova ka okata na bula veicurumaki kei na duidui ni kila vakacacacaka.

Vakarautaka e dua na vanua ni cakacaka ka ra na maroro kina na tamata ena nodra vakaraitaka na lomadra kei na nodra nanuma.

Coqa ka vakaraitaka nai tovo e veiwasei ka sega ni rokovi kina na tamata.

Vakaraitaka na dodonu kei na vakarokoroko ena noda veimaliwai kece vakacacacaka.

Vakauqeta n ni veisau me rawa ni da tokoni ira vinaka kina na tamata cakacaka ena nodra cakacaka kei na tuvutuvaka.

E sega ni dodonu meda

Ciqoma na veimataqali walewale ni veivakaduiduitaki, veivakasaurataki se veivakasagai.

Tabonaka nai tovo e sega ni salavata kei na noda i dusidusi ni veimaliwai, tataqomaki kei na veidokai.

Tokona nai tovo, vosa se I vakarau okoya e wasea na tamata se biliraki sobu na bula ni tamata ena vanua ni cakacaka.

Yavutaka na nona rawa ka vakacacacaka e dua se na ka e rawa ni cakava ena vanua e lako mai kina, nona kawa tamata, nona vakabauta vakalotu se tagane, vukivuki vakayalewa se vakatagane, yabaki ni bula, kena I rairai se na kena sega ni taucoko tu nai Tuvaki ni yagona.

Dau veivalitaka se vosa vakacacana e dua ena vuku ni nona yalewa se tagine, yabaki ni bula, mata lotu e lewena, nona kawa tamata, vanua e lako mai kina, vukivuki vakayalewa se vakatagane, kena i rairai se na kena sega ni taucoko tu nai tuvaki ni yagona.

Vakaitovotaki keda ena so nai tovo ka laurai ni kaukauwa, veivakamavoataki, veivakarerei, veivakacudrui se veivakamaduataki vei ira eso.

Na veitikotiko kei na taukei ni Vanua

Na neitou inakinaki me keitou Daunikelikeli era digitaka na tamata ena vanua keitou cakacaka kina.

Keitou okata ka vakabibitaka na nodra i tovo, bula vakavanua kei na veika era vakabauta na lewe ni vanua ka keitou cakacaka vata kei ira ena yalo e galala, tadola me bucini kina e dua nai vakarau ni yalo ni cakacaka vata ka kauta mai na vinaka ena yasana ruarua ena veigauna sa tu mai liu.

Keitou dau qarauna me keitou tutaka tikoga na veitalanoa yavutaki ena vakavuvuli ni Galala ni Soli Veikadonui taumada a (Free Prior & Informed Consent). Oqo na neitou dau veitalanoa taumada kei ira kece na lewe ni vanua, oka kina nai taukei ni Yaubula ka rawa ni tarai ira na revurevu ni neitou cakacaka ka yavutaki ena veivakabauti. Me ra tu vakarau na lewe ni vanua mera cakava ga vakai ira na nodra vakatulewa, e dodonu me:

- tukuni taumada vei ira ka solia na gauna vei ira mera tiki ni vakatulewa ni cakacaka me na qaravi;
- me ra vakararamataki e nai tukutuku kece ni vakacaca e rawa ni yaco kei na veika vinaka e rawa ni kauta mai vei ira; kei
- e rawa ni ra solia se sega na nodra veivakadonui ki na dua na cakacaka.

Keitou dau vakabibitaka na kena maroroi ka vakaivolataki nai vola tukutuku baleti dua na kawa tamata, vanua era vu mai kina, veika era vakabauta kei na nodra i valavala ni bula vakavanua. Oqo e oka kina na na vanua era lako mai kina nai taukei ni vanua, nodra cakacaka ni liga kei na vei tukutuku makawa me baleti ira. Keitou dau veitalanoa ka cakacaka vata kei ira na lewe ni vanua kei na uto kece ni neitou veivosaki e dau yavutaki ena nodra solia na nodra nanuma ena galala (FPIC), vei vola dusidusi vakacakacaka ni Newcrest kei nai vakatagedegede ni veiqaravi e vuravura raraba.

Keitou dau vakavinavinataki ira nai Taukei ni Vanua, o ira sa liu kei ira era sa bula tiko ena gauna oqo, me vaka ni ra a Matai ni Matanitu ena vanaa ka yadrava tale tu ga na vanua keitou cakacaka tiko kina. Keitou dau taurivaka na vei dusidusi ni cakacaka e kilai e Vuravura ka vakayagataka ena neitou cakacaka kecega vata kei ira nai taukei ni vanua. Oqo e oka kina na neitou cakacaka vata kei ira na lewe ni vanua kei ira era sega ni tiko ena "vanua" ia e bula tu ga na kedra I sema kina "vanua". Keitou rokova na nodra dodonu nai taukei ni vanua kei na nodra I tovo vakavanua.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

O keda kece e Newcrest, se ko cakacaka, cakacaka vakakonitaraki, e dodonu mo dau veitalanoa kei ira na tamata kei na lewe ni vanua raraba ena yalo e rokova, sega ni vunitaki e dua na ka kei na nomu vakadeitaka ni tiko kina na nomu I tavi. Oqo e oka kina noda rokova nodra:

- dodonu kei na ka era taleitaka; kei
- na kedra I sema kina qele kei na qai ka ra tu ena nodra uma qele se kovukovu ka ra vakayagtaka tiko nai taukei ni vanua kei ira tale eso.

Ke nomu i tavi, keitou namaka mo veitalanoa vakavinaka sara ena kena rogoci na domodra na lewe ni vanua kei na ka era kauwai kina kei na nodra vakasama. Oqo me rawa ni vakadeitaka nodra vakaitavi vakavinaka nai taukei ni vanua, lewe ni vanua, kei ira na veiwekani vakacakacaka ka tokoni kina na vakasama ni vakatulewa ena dela ni kila FPIC.

Keitou namaki ira kece era cakacaka ena Newcrest mera:

- Kila na bibi ni nodra i tovo vakavanua, na ka era vakabauta kei na i yau era vakamareqeta vei ira nai taukei ni vanua kei Newcrest.
- Taura na cavuikalawa ena kena maroroi kei na kena vakamareqeti nai tukutuku makawa kei na nodra cakacaka ni liga kei na yaya ni cakacaka makawa nai taukei ni vanua.
- Kila na bibi ni kena taurivakai kei na mararoi ni dodonu ni tamata yadua ena veivanua kece ni noda cakacaka vata kei ira na lewe ni vanua kei na itaukei ni vanua.

Vukea nomu kilala

- [Communities Policy](#)
- [Indigenous Relations Policy](#)
- [Sustainability Policy](#)
- [Human Rights Policy](#)
- [Social Performance Standard](#)
- [Social Performance Guidelines \(Cultural Heritage, Human Rights, Indigenous Peoples and Stakeholder Engagement\)](#)

→ [International Council on Mining and Metals \(ICMM\) Principles](#)

→ [IFC Performance Standards 5, 7 and 8](#)

→ [The Declaration on the Rights of Indigenous Peoples](#)

Ocei mo veitaratara kina ena nomu vukei

Liuliu vakacakacaka

General Manager Sustainability and Social Performance

General Manager Exploration

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Keitou vakadidike tiko ena dua na vanua vou. A cava na vuna meu cakava kina e dua na vakadidike baleta na veiyavu makawa kei na veika era vakamareqeta na lewe ni vanua?	Na vei yau makawa kei naitukutuku makawa e vakamareqeti vei ira na lewe ni vanua kei Newcrest. E gadrevi me caka na vakadidike me vakaraitaka na vanua e ra tu kina na veika era vakamareqeta nai taukei ni vanua ka me kua kina ni ra vakacacani ka cakacakataki na veigaunasala eso me ra maroroi kina.
Au a kerei meu qarava e dua na cakacaka ni veivakatorocaketaki baleti ira na lewe ni vanua. E tiko tale beka ga na veika era vakamareqeta na lewe ni vanua ka ra sega ni i taukei ni qele?	Lo, na veimata i lawalawa kece se lewe ni vanua e tiko na veika vakavanua kei na kila ka era vakamareqeta. Na veika vakamareqeti e sega ni oka vei ira nai taukei ni vanua e dau vakatokai mera tiki wale tu ga ni vola tukutuku makawa ni dua na vanua.

E dodonu meda

- Vakamuria na lawa, vola dusidusi ni cakacaka kei na veiyalayalati taucoko eda sa sainitaka.
- Sauma vei ira na tamata nai vakayaga ni vanua,wai kei na yau e vakayavalati ena vuku ni neitou cakacaka.
- Vakaraitaka e matanalevu ka kua ni lokuyarataka ena vatavata ni noda cakacaka ni veimaliwai kei na kena vakabulabalavutaki.
- Taqomaka ka qarava na ivurevure ni iyau vakavanua ena veitokani kei ira na Kena Itaukei, Na iMatai ni Matanitu kei ira na noda qase e taukena na vanua/ira era taura tu na iyau. Oqo e oka kina na ivotavota vakaitikotiko, itikotiko kei na iyau makawa.
- Tiko vei keda na yalo ni qaqarauni ni da dau veitalanoa kei ira na lewe ni vanua kei na i taukei ni vanua ena vuku ni nodra i tovo kei na ka era vakabauta.
- Ena tiko nai nodra i vakarau vakavanua, na ka era vakamareqeta kei na so nai dusidusi ka dodonu meda vakamuria meda kakua kina ni veivakacudrui.
- Muria nai dusidusi ni cakacaka ena kena vakayavalati na qele ni bera ni qaravi edua na cakacaka ena dela ni qele. Na vei dusidusi kece e tiko kina e dua na ka me baleta na iyau vakamareqeti ka dodonu me sotavi.

E sega ni dodonu meda

- Vakayavalata na qele ni sa bera ni qaravi oti na veika vakaivola kei na veivakadonui ni kabani e gadrevi. Oqo e oka kina na ivotavota vakaitikotiko, itikotiko kei na iyau makawa.
- Saumi ira na tamata me rawa ni da curu kina vanua ni cakacaka ka sega ni tiki ni veiyalayalati se saumi ira na vakailesilesi vakamatani tu me ra solia vei keda na veivakadonui me da curu.
- Maroroya tiko ga na tukutuku vei keda ka solia walega nai tukutuku vinaka. Me da kua ni lokuyarataka na kena rivotetaki na kudru se kauwai nei dua.
- Vakacacana nai yau se veika era vakamareqeta nai taukei ni vanua kei na lewe ni vanua ni bera ni soli na veivakadonui e gadrevi.
- Curuma e dua nai koro se i tikotiko ni bera ni da kila rawa na nodra i tovo vakavanua kei na veika meda vakarautaki keda kina. E oka talega eke na nomu kila na veika era dau vakamareqeta, i tovo se na nodra i valavala ni bula vakaitikotiko, kei ira na nodra i Liuliu.
- Curuma se cakava edua na cakacaka ena dua na vanua ni se bera ni qaravi oti na cakacaka ni kena dikeva taumada.

Veiqaravi kei ira na mata ni veikabani, kei na dauvotaiyaya

Keitou dau vakamareqeta na neitou veiwekani v vakacakacaka kei ira nai tini ni votaiyaya kei nai sema vakamata ni kabani ka dau vakavinavinakataka nai tavi era qarava ena nodra vukeyi keda meda rawata na veika eda gadreva.

Ena vuku ni kena bibi nai tavi era qarava, keitou sa yalataka na neitou veiqaravi uasivi vei ira nai sema vakamata ni kabani kei ira na konitaraki ni vota iyaya. E na gauna era qarava tiko kina ko ira nai sema vakamata ni kabani, e rawa talega ni ra vakalega nai rogorogo ni Kabani. Qo na vuna era digitaki ga kina o ira era rawa ni maroroya na ka eda vakamareqeta kei nai walewale ni noda veiqaravi.

Na Veika keitou namaka mai vei ira na isema vakamata ni kabani

O ira nai sema vakamata ni kabani e tiko na nodra i tavi ena kena:

- Muri na yavu ni vakarau kei nai dusidusi vakacakacaka nodra na cakacaka sema mai na kabani ena gauna era cakacaka kina vata kei keda, se mata taka na kabani.
- Muri na lawa kei nai vakarau ni neitou cakacaka ena veimatanitu keitou veiqaravi kina.
- Maroroya nai vakarau se nai tovo ni cakacaka uasivi ka cecere duadua ka me tiki talega ni noda veivoli.
- Tokoni na kena dau dikevi na kedra i vola tukutuku o ira na konitaraki ni dauvotaiyaya.

Neitou gagadre me keitou cakacaka vata kei na Matanitu, nodra Mata kei na nodra tamata cakacaka ena gaunisala e dodonu, vakarau ni yalo e tadola ka savasava. Oqo e sega ni kena ibalebale ni keitou duavata kei na veiyavu vakacakacaka ni Matanitu se vakadonuya na veika kece e qarava tiko na Matanitu ena vanua keitou cakacaka tiko kina.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

Ke nomu i tavi mo cakacaka vata kei ira nai sema vakacakacaka ni kabani, keitou na namaka mo:

- Dau yadrava na nodra itovo ni veiqaravi ka kacivi ira ke ra voroka e dua na Yavu ni Vakarau.
- Vakaraitaka tiko ka maroroya nai vakarau se nai tovo ni cakacaka uasivi ka cecere duadua ka me tiki talega ni nomu veiqaravi ke o cakacaka tiko ena tabana ni votaiyaya kei na veivoli.

Ke ko cakacaka vata kei na Matanitu, e dodonu mo muria kece na lawa e vauca ena noda cakacaka vata kei na Matanitu. Ke ko cakacaka vata kei na Matanitu se dua na kena vakaillesilesi, e dodonu mo dikeva kece vakavinaka me kua ni vakatataka e dua na katuba ni cakacaka butobuto, veivakaqumi se kena voroki na yavuni vakarau ka rawa ni kauta mai na rogorogo ca vei Newcrest.

Vakaivolataka kece na veikonitaraki kei na Matanitu kei ira nai vakaillesilesi. Ke ko kerea na Matanitu se dua nai vakaillesilesi se dua na nona tamata cakacaka me cakava e dua na cakacaka ena vukui Newcrest, vola nai tukutuku matata ni veika me caka kei na gauna e gadrevi kina.

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Procurement Policy](#)
- ➔ [Procurement Standard](#)
- ➔ [Business Integrity Standard](#)
- ➔ [Contract Management Process \(CMP\) manual and training](#)
- ➔ [Procurement Governance Guidelines](#)
- ➔ [Supplier Performance Commitments](#)

Ocei mo veitaratara kina

- Liuliu vakacakacaka
- Head of Procurement
- Local Commercial Manager
- Ethics & Compliance Champions
- Group Manager Ethics & Compliance

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Keitou nanuma tiko me keitou cakacakavata kei na dua ga na dauvotai yaya, ka kena dau ena yaya ni cakacaka, ka tiko voleka ga vei keitou. Keitou sa vakadikeva tiko na veika baleti koya, ia o koya e sega ni solia taucoko tiko mai na veitukutuku keitou kerea tiko yani me baleti koya. Sa wasoma noqu kerea tiko kau sa vakaraitaka talega niu na rawa ni solia na noqu veivuke. Oqo ga o koya na dauvotaiyaya e sa vakadeitaka tu ni na rawa ni solia vei keitou nai yaya ena gauna ga keitou gadreva kina. Dodonu li meu sa vakayagataki koya na dauvotaiyaya qo, dina ga ni se bera tu ni vakacavari vakavinaka na vakadidike baleti koya?	E dodonu ko ira na noda dauvotaiyaya mera dau tutaka ka tokona na noda dau vakadikevi na veika me baleti ira. Na vei vakadidike vakaoqo ena maroroi Newcrest mai na vuqa sara na leqa me vaka na kena voli nai yaya ka tiko i ra na kena vakatagedegede, yaya ka rawa ni vakavu leqa,veicoqacoqa kei na ka eda vakamareqeta ka vakacacani na keda i rogorogo. Me da kakua ni vakakusakusa walega ka sega ni cakava vakavinaka na kena dikevi na veika baleti ira na noda dau vota i yaya. Kere i vakasala mai vua na nomu i Liuliu vakacacacaka, Manidia ni Veivoli se nomu Vakaillesilesi ni Ethics & Compliance.
Keitou vakadikevi tiko naitukutuku me baleti dua na daunivota i yaya keitou nanuma tiko me keitou cakacaka vata ena kena voli na taya ni lori. Ena neitou vakadidike keitou raica rawa ni okoya na daunivota i yaya oqo e beitaki tiko ena so na cakacaka butobuto kei na veivakaqumi, oka kina eso nai totogi vakailavo mai na ASIC, na taba ni veiqaravi e yadrava na cakacaka butobuto vaka oqo ni Ositerelia. Na cava meu cakava?	Oqo e "kuila damudamu" ka dodonu me veitalanoataki taumada kei na nomu liuliu vakacacacaka ka vakaraitaki talega vua na nomu Vakaillesilesi ni Ethics & Compliance. Dodonu mo raica talega na veika tale eso a dau tarogi ena vuku ni vakadidike vaka oqo me rawa ni vakadeitaka nona tauri na daunivotaiyaya oqo se segai, vakabibi na ka e rawa ni kauta mai vei Newcrest ena vuku ni veika vakalawa kei na kena irogorogo.

E dodonu meda

- Comply Vakamuraia nai dusidusi kei na yavu ni votaiyaya ni Newcrest (Procurement Policy & Standard).
- Dau vakaraitaka na lomada kevaka eda raica eso nai tovo e sega ni dodonu ena noda veimaliwai vakacacacaka kei ira na daunivotaiyaya se ena nodra veiqaravi.
- Dau qarauna me rau cakava ruarua ko Newcrest kei na daunivotaiyaya na veika erau yalataka me rau cakava.
- Dau qarava na vakadidike ena veigauna eda raica kina eso na ka e sega ni rairai dodonu me maroroi tikoga kina vakalawa kei na kena i rogorogo na Newcrest.
- Vakaivolataka na nomu dauveitaratara kei ira na mata ni kabani, oka kina na veika e dodonu mera cakava mai kei na gauna e vinakati kina.

E sega ni dodonu meda

- Solia e dua na ka vei dua na dauvota i yaya se dua tale ena dela ni cakacaka ni veivakaduiduitaki.
- Voroka nai vola dusidusi ni kena voli nai yaya se kalawaca e dua na lewa vakacacacaka sa tauci oti.
- Tokona tiko eso nai tovo e sega ni dodonu ena noda sala vakacacacaka ni veivoli.
- Solia, vakaraitaka, yalataka, se solia nai lavo (se dua ga na ka e tiko na kena i sau vakailavo) vei ira na mata ni kabani me rawa ni ra veisautaka na nodra vakatulewa.

Eda tutaka na cakacaka vaka dodonu kei na yalodina

- 29 ➞ Veisaqasaqa ni Kauwai
- 32 ➞ Veivaqumi kei na Cakacaka Butobuto
- 34 ➞ Nai Loloma, veiciqomi kei na vakailavotaki ni veilakoyaki
- 36 ➞ Veivoli vakalawaki
- 38 ➞ Soli veivuke ni veitokoni kei na veitokoni vakapolitiki

Veisaqasaqa ni Kauwai

E na noda veiqaravi vakabisinisi ena veiyasai vuravura raraba e da cakacaka enadina kei na dodonu ka da bulataka na noda yavu ni lewa.

Na cakacaka vakadodonu kei na dina e kena ibalebale ni ko kila ni rawa ni da tutaka na veilecayaki se veisaqasaqa ni kauwai kei na nomu itavi mo cakacaka ena veika uasivi duadua e tu vei Newcrest.

E na yaco na veisaqasaqa ni kauwai ni tiko na nomu gagadre ka na rawa ni vakataotaka na nomu vakatulewa kei na ivalavala ni veiqaravi kei na cakacaka ena veika e gadreva. Na veisaqasaqa ni kauwai ena rawa ni dina, ni rawa yaco se vakananutaki mai vei ira esi ni sa veisaqasaqa se dina se sega.

Sa ka bibi me kilai na veika e rawa ni yaco kei na veisaqasaqa ni kauwai dina ni noda taleitaka, vakatakilaitaki, ka qaravi vakadodonu me vakadeitakina veika vinaka duadua e vakanamata kina o Newcrest ka maroroi tiko.

Eda namaka me yaco na veisaqasaqa ni kauwai ena noda vanua ni veiqaravi. Me taqomaki na kena vakacacani vei iko kei Newcrest e sa ka bibi me da vakila eso na veisaqasaqa ni kauwai ena rawa ni basika. Oqo e sa rawa ni biu tu na lewa e veiganiti me vakatulewataki kina na veisaqasaqa vakaoqo.

Eso na i vakaraitaki e rawa ni vakavurea e dua na veisaqasaqa ni kauwai e oka kina na:

- Na nomu veimaliwai kei ira na wekamu, itokani vinaka, ilawalawa vakaitikotiko se i tokani voleka.
- Na nomu gagadre se icolacola ni nomu bisinisi vakaiiko.
- Na veika vakailavo kei na so tale na ka vinaka e rawa ni rawati se so tale e semati vei iko.

Eso na ivakaraitaki ni veisaqasaqa ni kauwai ka dodonu me vakatakilai e oka kina:

- Na nomu kauwaitaka e dua na bisinisi ni dua na mataisoqosoqo o kila ni sa taleitaki tiko se vakarautaka na iyaya se veiqaravi kivei Newcrest.
- Nomu tauri ilavo vakadodonu ena iyautaukeni se dua na bisinisi o kila ni sa caka tiko na bisinisi ena vukui Newcrest se se matataki Newcrest.
- Vakaitavi ena veivakacakacakataki, cakacaka ni dikevi se vakatorocaketaki na wekamu se itokani voleka e Newcrest.
- Sasaga, soli se maroroi na madigi ni bisinisi ni Newcrest ka na rawa ni solia vei iko, wekamu voleka se itokani ena rawati ni ka vakadodonu se ena veisala tale eso.

Na veika eda namaka vei ira na noda tamata cakacaka

Me vaka ni da sa vakaillesilesi ni Newcrest, na i matai ni noda yalodina sa i koya kivei Newcrest. Sa kena ibalebale oqo ni sa dodonu me da vakadeitaka ni noda vakatulewa e dau caka ena noda vakasamataka na veika vinaka duadua kivei Newcrest. Me da kakua ni vakaliuca na veika eda taleitaka, ka me liu tikoga o Newcrest, na noda i tokani ni cakacaka se i tikotiko raraba.

Sa namaki mo na vakaraitaka sara vakatotolo na veika dina, laurai se na veisaqasaqa e rawa ni kauwaitaki mai na Newcrest Conflicts of Interest Register. Oqo me rawa ni ra qarauni vakavinaka kina na veisaqasaqa oqo. Kevaka o sega ni vakadeitaka, vosa vua na nomu manidia liu se dua na lewe ni Ethics & Compliance Champion.

Kevaka ko liuliu vakacakacaka, e dodonu mo:

- vakasamataka vakawasoma na sala e rawa ni tara kina na nomu timi na itukutuku ririkotaki; kei na
- vakadeitaka ni sa vakatakilai vakavinaka ena nomu rivote na i colacola ni veisaqasaqa ni kauwai kei na vakaraitaki taucoko ni veika e yaco, nanumi se rawa ni yaco.

Vukea nomu kilaka

➞ [Business Integrity Standard](#)

➞ [Ethics & Compliance Portal](#)

Ko cei mo veitaratara kina

Liuliu vakacakacaka

Ethics & Compliance Champion

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au cakacaka ena People Team e Newcrest. Na noqu itokani, o Brian, e cicivaka tiko e dua na bisinisi ni veituberi. Au gadreva e dua me vakarautaka vakatotolo e dua na vuli ni veituberi ka sa dodonu ga me soli vei Brian. E tu vua na maqosa vakacakacaka ka na lavaka talega na i sau vinaka. Tiko beka eke na veisaqasaqa ni kauwai?	Io. Kevaka e vakaitavitaki ko Brian esa okati me veisaqasaqa ni kauwai ena vuku ni nomu veiwekani kei koya ka na rawa talega ni ko rawa ka mai kina. E na tudei tikoga na veisaqasaqa ena gauna madaga e lavaki kina kei na ivakarau dodonu. E dodonu mo vakatakila na veisaqasaqa ena Conflict of Interest Register me rawa ni qaravi. E na yaco na veisaqasaqa ni kauwai kevaka o semati iko ki vua e dua na dauvolivolitaki, tokani vakabisinisi se dua e cakacaka tiko. Ka vakakina sa dodonu mo vakadeitaka ni sega na veika ko dau taleitaka, se kakua ni rairai kina, ka na rawa ni veisautaka na nomu vakatulewa.
Au a tukuna vei luvu i noqu i tokani voleka me baleta e dua na cakacaka ena neitou vanua ni cakacaka. E a vola edua nona i vola kerekere. Au sa kerei meu dabe ka lewe ni timi ni veidigitaki ena cakacaka oqo. Na cava meu cakava?	Vakaraitaka vakadodonu ni tiko na Veisaqasaqa ka vakagalalataki iko baleta ni ko sa veiwekani voleka sara kei koya ena yaco kina na Veisaqasaqa ni kauwai. Na nomu vakagalalataki iko mai na timi ni veidigitaki e kena ibalebale ni ko na sega ni tu ena dua nai tutu e rawa ni dredre kina vei iko mo cakava edua na vakatulewa dodonu. Na nomu vakagalalataki iko ena vukei ira talega na kere curu vakacakacaka kei ira ko via cakacaka vata me ra vakabauta ni sa dodonuna vakatulewa ni veivakacakacakataki nei Newcrest.

E dodonu meda

- Vakasamataka vakawasoma na sala e semati kina na noda gagadre yadua ki na noda itavi vei Newcrest.
- E na gauna e da vakila kina eso na Veisaqasaqa ni Kauwai, me da vakaraitaka sara vua noda manidia liu.
- Vakagalalataki keda mai na so nai walewale ni vakatulewa e na rawa ni vakaleqa na noda vakatulewa vakadodonu.
- Rivote taka taucoko na veika e kilai rawa se rawa ni yaco kina na Veisaqasaqa ni kauwai ena Rejisita ni veisaqasaqa ni Kauwai.

E sega ni dodonu meda

- Vakacakacakataka, liutaka se vakauqeta e dua na lewe ni Matavuvale se itokani voleka.
- Cakava e dua na cakacaka saumi mai na dua tale na itaukei ni cakacaka ena gauna ko cakacaka tiko kina vei Newcrest, vakavo ga ke sa soli na veivakadonui.
- E cala na kena vakayagataki na iyau nei Newcrest me yaga vei keda yadua se vua tale e dua.
- Cakava se vakatulewataka e dua na ka e vakauqeti mai na veika eda taleitaka ka rawa ni da veisisivi kei Newcrest.
- Na kena sega ni vakaraitaki kei na yadravi na Veisaqasaqa ni kauwai ena vakacacana na irogorogo kei Newcrest.

Veivaqumi kei na cakacaka butobuto

Keimami sa vakatabuya nai vakarau kece ni veivaqumi, cakacaka butobuto kei na cakacaka se sausaumi sega ni vakalawataki.

Ena yaco na cakacaka butobuto baleta ni ko ira na Veiliutaki era sega ni cakacaka vakadodonu se veidabui me rawa kina na ka era vinakata. Na veivaqumi e dua nai vakaraitaki ni cakacaka butobuto, me vaka na dauveisaqasaqa, veicavilaki, veicononaki, dauvolivolitaki vakiloa kei na vakayagataki lavo butobuto.

Soli veivuke, soli ka, solisoli, ciqomi ni solisoli, yalataka se kerea e dua na ka yaga me vakayararataka e du me rawata e dua na bisinisi se rawata kina eso na ka me yaga vua e wili vakaveivaqumi.

Na veivaqumi sa dau taura e vuqa sara na kena i tuvaki ka sega ni dau laurai vakawasoma. Na veivaqumi e rawa ni caka ena vakayagataki ni lavo qaqa, i solisoli ni loloma, saumi ni vakayagataki i lavo ni veilakoyaki, veitokoni, i loloma se veivakamarautaki.

E sega ni dua na ka kevaka e vaqumi vakadodonu se vaqumi vakatikitiki mai vua e dua na kena itini, se rawaka se sega. Kevaka madaga e ciqomi ena so na vanua, na veivaqumi e sega ni vakatarai e Ositerelia ka vakatabui mai vei Newcrest.

Na veivaqumi kei na cakacaka butobuto ena kena ituvaki taucoko e sega ni dodonu ka cala vakalawa. E vakarusa na veivakabauti, vakavuna na veivakaduiduitaki ena vanua e da cakacaka kina.

Eda dau cakacaka tikoga ki na vakatagedegede dodonu ka cecere duadua ka da yalataka me da cakava na veiqaravi vakabisinisi ena yalodina kei na lewa dodonu.

Na veika e da namaka mai vei ira na noda tamata cakacaka

Na tamata cakacaka kece e Newcrest sa dodonu me tarova na veivaqumi kei na cakacaka butobuto. E da cakacaka vata kece me da:

- Tokona e dua na i tovo ka sega ni vakauqeta na veivaqumi se cakacaka butobuto.
- Taqomaki Newcrest mai na leqa ni veivaqumi se kena yaco na cakacaka veidabui.

Me vakadeitaki me da kakua ni vaqumi se tovolea me vakayararataka vakatani e dua me cakava e dua na ka e duidui mai na cakacaka e qarava tiko. Vaqumia e dua me kakua ni cakava na cakacaka e dodonu me cakava e cala ka rawa ni vakatubu leqa.

Keimami se ga ni solia se vakadonuya eso tale na sausaumi vuni me tototo se me vakatotototaki kina na veiqaravi vakamatanitu, me vaka na cakacakataki ni vola kerekere ni visa se na laiseni. Na vakaikuritaki ni nona saumi e dua na tamata cakacaka ena nona cakava na nona cakacaka ni veisiga e vakatokai me sausaumi ni veivakamarautaki. Kevaka madaga e kena i vakarau ena so na vanua, e da sega ni vakayacora na sausaumi ni veivakamarautaki.

Kakua ni solia se vakatara na sausaumi vuni/sausaumi vei ira na mata digitaki ena vakatulewa ni nodra veimaliwai vakabisinisi/mataniitu. Kevaka era vakasosataki keda ko ira na mata digitaki e da sega ni ciqomi sauma se ciqoma na sausaumi vuni.

Newcrest ena rawa ni vakaitavi ena i vakarau ni veiqaravi nodratou na veitabana eda cakacaka vata se itini era vakaitavi ena na vukui Newcrest. Ia, sa nomu i tavi mo qarava matua na veiwekani kei na veitabana, ka bibi mo dau vakadikeva ka kila ko ira ko cakacaka vata kaya. Dikeva ka kila na nodra bisinisi ka laurai ni tiko e dua na i vakaraitaki se vakatakilakila mai na veika era cakava ena veigauna sa oti ka dodonu me da kila ni da vakasamataka tiko me da cakacaka vata kei ira. Na vakadidike oqo e vakatokai me vakasokumuni tukutuku (Due Diligence) ka dodonu me dau vakayacori vakawasoma me na rawa kina na kila eso na veisau e basika.

Newcrest sa vakatoroicaketaki na i lawalawa ni tataqomaki me vakalailaitaka na kena rawa ni yaco na veivaqumi kei na cakacaka butobuto. Mo kila tiko na veika oqo. Ena rawa ni veivuke na vakailesilesi ni Ethics & Compliance ena veivakasalataki kei na veituberi.

Kerea na veivuke kevaka ko sega ni kila na ka mo cakava. Kevaka ko kilakasamitaka na veivaqumi se cakacaka butobuto ena dua ga na kena Mataqali, sa nomu i tavi mo cakava e dua na ripote. Tukuna vua na nomu liuliu vakacacacaka, vakailesilesi ni Ethics & Compliance se laveta cake na leqa oqo ena sala ni veivuke ka vakatokai na 'mo vakaraitaka mai'.

Vukea nomu kilaka

- [Anti-Bribery, Fraud and Sanctions Policy](#)
- [Business Integrity Standard](#)
- [Donations and Sponsorships Policy](#)
- [Ethics & Compliance Portal](#)

Ko cei mo veitaratara kina

Liuliu vakacacacaka
Your Ethics & Compliance Champion
Group Manager Ethics & Compliance
Chief Legal Risk & Compliance Officer

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco

Sa kerea tiko na noqu timi e dua na laiseni ni qaqara vanua tani kasa vakayagataka e dua na itini me veivuke ena veivosaki ni matanitu. A kerea o i tini e dua na i wiliwili levu, me baleta na 'i curucuru tale eso', kau kila ni na vakayagataki me vakadeitaki kina ni sa vakarautaka na matanitu na laiseni.

Na cava meu cakava?

E dua na ivakarau ni veivoli yaya ni kelikeli e cicivaki tiko mai vei Sam, na manidia ni veivoli. Au rogoca na nona taroga na Kabani A ko Sam me dua na sausaumi ilavo me isau ni itukutuku e loma me baleti ira na dauvolitaki ilavo tale eso ka vakadeitaka ni sa taura na konitaraki ni Kabani A.

Me'u cakava beka e dua na ka?

Na kena I Sau

Oqo e rawa ni okati vaka-veivaqumi dina ga ni sega ni saumi vakadodonu na levu ni ilavo. Ni sa cakacaka tiko o itini me baleti Newcrest, sa rawa me veilewaitaki e Ositerelia o Newcrest kei na/se matanitu ni veivakatotogani ni veimatanitu tani vakatau tiko ki na lawa ni vanua. Ena lavaki nai totagi kei na curu e valeniveivesu vei koya na tamata cala kei na kabani.

Kakua ni rai vakamataboko ki na itovo vakaoqo. Vakadeitaka ni sa matata vinaka tiko ena veika o kerea tiko, sauma kei na veika e tukuni tiko ena inivosi. Me ripotetaki yani ki na nomu manidia liu, na Vakaillesilesi ni Vakarau dodonu kei na Veivakadonui kevaka e kilakasamataki se sega ni dodonu e dua na ivakarau ni bula ena gauna totolo duadua e rawa.

Oqo ai vakaraitaki ni vaqumi ka cala vakalawa. E rawa ni vakavuna me sauma ko Newcrest e dua nai lavo levu ena voli ni yaya, lolovira ni vakarau ni yaya ka na rawa talega ni vakaleqa na bula ni tataqomaki.

Kevaka o vakabekataka tiko na ivakarau ni veivoli savasava se vakatautauvata ni iwalewale ni vakasausamuni, ripotetaka vakatotoalo sara.

E dodonu meda

Tokona na yalayala nei Newcrest me tagutuvi laivi na veivaqumi kei na cakacaka butobuto kei na kena veimataqali.

Vakayacori vakavinaka na vakasokumuni ni tukutuku kei na vakilai ni veika era vakamariqeta na Veikabani kei na lewenivanua eda cakacaka vakabisinisi vata kei ira.

Vola itukutukutaki vakadodonu na itukutuku taucoko e veiganiti me baleta na vakayagataki ni i lavo kece ena gauna era yaco kina.

Vola na veisaqasaqa ni kauwai, i solisoli, veiyaloni, tokoni ni veilakoyaki, cau kei na veitokoni ena rejisita veiganiti ka rawata na veivakadonui e gadrevi.

Rivote taka na kauwai se kilakasamitaki ni veivaqumi, cakacaka ni veidabui, sausaumi tawadodonu, veilawaki ca, lawakitaki se dua tale na ivakarau ni itovo sega ni dodonu kivua na noda manidia liu se na Vakaillesilesi ni Vakarau dodonu kei na Veivakadonui.

E sega ni dodonu meda

Solia, vakadonuya, se kerea e dua na kena yaga kei na kena inaki me vakauqeta e dua me rawata e dua na bisinisi sega ni dodonu se rawa- ka vakaikoya.

Vakatara na ivakarau ni vakayagataki lavo e sala vata kei na noda qaravi tavi vaka-bisinisi.

Solia se sauma na veivaqumi ena vanua eda cakacaka kina, na ituvaki ni bula se o cei e okati kina. Eda sega talega ni namaka me na cakava vakakina o ira na noda mata se ikatolu ni ilawalawa.

Vunitaka na vakayagataki i lavo, i loloma se risiti ena kena wasei nasausaumi ki na i wiliwili lalai.

Solia vua e dua tale na tamata na veika e namaka me na vakavotavota kina, me vakataka e dua na konitaraki ni dua na kabani ni Matavuvale.

Nai Loloma, veiciqomi kei na vakailavotaki ni veilakoyaki

Na soli ka ni loloma kei na vakailovataki ni veilakoyaki e rawa ni vakavuna se vakasamtaka me cakacaka ni veirawai. Keitou na ciqoma walega ke vaka esala vata kei nai dusidusi ena Business Integrity Standard.

Eda sega ni solia se ciqoma e dua na GHST ena ituvaki ka rawa ni yaco me, se rairai, me veisaqasaqa ni kauwai se veivakayararataki cala. Na sausaumi cava ga, isolisoli, vinaka se veiqaravi e rawa ni laurai me saumi se vakayaloqaqataka na veiqaravi vakaoqo e cala talega.

E okati ena GHST na veimataqali isolisoli kece sara, kakana, veiqaravi vinaka, veisoliyaki ni yau, cau, ilavo, vakaicili ena otela, motoka kei na soli motoka saumi.

Ena sega beka ni ca na nodra sasaga na tamata ena nodra solia na GHST. Veitalia, na kena irairai na soli se ciqomi ni GHST na tamata e ciqoma tiko na isolisoli ena taleitaka o koya e solia na isolisoli ni sa kena gauna me cakacakataki.

Na veika eda namaka mai vei ira na noda vakaillesilesi

Kakua ni solia se ciqoma na GHST ena veigauna e rawa kina:

- vakatititakata na nona rawa ni vakatulewa vakataki koya o koya e ciqoma ka sega ni dau vakawaqa; se
- me laurai ni sa veivakayararataki cala.

Mo kila na 'i Yalayala ni Yavunilewa' me baleta na GHST, me vaka sa tuvai tu ena i Vakatedegede Ni Qaravi Bisinisi vakadodonu. Kevaka e soli vei iko e dua na i solisoli e sau levu cake mai na i Yalayala ni Yavunilewa e dodonu me na volai na loloma ena Rejisita. Oqo me rawa ni ko rawata na vakadonui ni bera ni ko ciqoma se solia na i loloma. Kevaka e soli vei iko e dua na i solisoli vakacakacaka ka levu sara na kena i sau, sa rawa mo ciqoma ena vukui Newcrest ka solia vua na nomu Manidia ni Vakacakacaka ena nomu vanua.

Ena so na gauna e dau gadrevi ena lawa ni noda vanua e dua na sau ni vakasigalevu se dua na sausaumi ni veilagiti. Kevaka e vakakina, na sausaumi me saumi ga kina na isau vakalawa ni vakaillesilesi raraba ni ra vakayacora tiko na itavi e veiganiti kaya. Ke gadrevi mai na lawa ni vanua, vakayacora vakadodonu na sausaumi ki na dua na isoqosoqo ni matanitu se tabacakacaka ka vola na itukutuku ni sausaumi oqo. Kakua ni sauma vakadodonu e dua na tamata vakaillesilesi raraba.

Sa namaki mo muria na ivakatedegede kei na lawatu nei Newcrest ena nomu vakasamtaka, katona ka veivakadonui me baleta na GHST. Kevaka o sega ni vakadeitaka na veika e dodonu mo solia se ciqoma, vosa vua na nomu liuliu vakacakacaka se nomu Vakaillesilesi ni Ethics & Compliance.

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Business Integrity Standard](#)
- ➔ [Donations and Sponsorships Policy](#)
- ➔ [Anti-Bribery, Fraud and Sanctions Policy](#)

Ko cei mo veitaratara kina

- Liuliu vakacakacaka
- Ethics & Compliance Champion
- Group Manager Ethics & Compliance

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au tiko ena loma ni dua na veitalanoa vaka-bisinisi vata kei Mr. Prasad ena vukui Newcrest. A kaya vei au e dua na lewe ni timi ni sa nakita tiko o Mr. Prasad me solia vei au ena gauna ni vakayavi vata ena macawa mai qo, edua nai vakatakarakara ni vanua me vakayacori kina na vakasaqaqara ka caka ena koula 24-kareti. Na cava me'u cakava? Au sa na ciqoma bekaga na i solisoli me'u maroroi Mr. Prasad tikoga? Na cava me'u solia lesu vei Mr. Prasad?	Me vaka ni sa tiko ena gauna oqo ko Mr. Prasad ena dua na gauna lekaleka vata kei Newcrest, e dodonu mo vakasuka na nona veisureti ni vakayakavi. Kevaka e sega, vakasamataka kevaka e dua na isolisoli, se rawa ni laurai me vaka, me isau ni dua na bisinisi. Na isolisoli sau levu me na kakua ni ciqomi se ciqomi walega ena vukui Newcrest. Ena ituvaki oqo ena sega ni matata kevaka e dua na isolisoli vakaitaukei se kabani na ivakatakarakara koula 24-karati. Ni sivia na isau ni iloloma mai na yalayala ni iVakatagedegede ni nomu vanua mo vola ka kerea veivakadonui ena Rejisita ni GHST. Kevaka e sega ni matata, vosa vua na nomu manidia liu se na Vakaillesilesi ni Ethics & Compliance Champion.
Keitou sa vakasamataka tiko me vakayagataki e dua na dauvolivolitaki. Sa solia mai vei au ko dauvolivolitaki e dua na iloloma ni sarasara ena nodratou vale ni buli yaya ena dua tale na tauni. E okati ena ilakolako oqo na nodratou sauma me tolu na siga ni gade ena loma ni tauni. Na cava meu cakava?	Na ilakolako oqori e sa rui sau levu ka rawa ni soli, se kilai, vakauqeti iko mo solia vei iratou na konitaraki. Oqo e rawa ni okati me veivaqumi ka sega ni dodonu ka me na kakua ni ciqomi me sala vata kei na noda Lawatu ni Vakatotogani ni Veivaqumi, Cakacaka butobuto kei na Vakacokotaki ni Sorovaki Ka kei na yavutu ni qaravi Bisinisi vakadodonu. E veisaqasaqa talega kei na noda i Yavu ni vakarau kei na Yavu ni Lewa. Vakaraitaka na i solisoli oqo vua nomu liuliu vakacakacaka, nomu Vakaillesilesi ni Ethics & Compliance se veitaratara ena vatavata ni Newcrest ka dau vakaraitakina na lomamada.

 E dodonu meda

Kila ka vakamuria na yavutu ni vakarau ni qaravi Bisinisi nei Newcrest ni soli se ciqomi ni GHST.

Vola ka kerea na veivakadonui ni GHST ena gauna e gadrevi kina.

Kakua ni ciqoma se vakasuka na GHST ka se bera ni vakadonui.

Vakasuka lesu na vei solisoli ka soli vakailoloma ka a soli vua na nomudou Manidia.

Taro vakasala vua na nomudou Manidia liu, Vakaillesilesi ni Vakarau dodonu kei na Veivakadonui kevaka ni sega vakadeitaka mo ciqoma, vakasuka se solia kina GHST.

E sega ni dodonu meda

Na kerekere, soli ka, solia se ciqoma na GHST me isau ni veiqaravi vakabisinisi, itukutuku se me rawati se vakarautaka e dua na ka ni bisinisi.

Solia se solia na GHST sega ni vakadonui vua e dua na vakaillesilesi raraba vakavo ga ke gadrevi ena lawa.

Kerea na loloma mai vua e dua ga na Newcrest ena cakacaka vata kaya.

Solia na loloma ki na dua na mataisoqosoqo se dua e vakaitavi tiko ena gauna oqo ena dua na soqosoqo se tamata ka okati ena i solisoli se veitalanoa ni konitaraki vata kei Newcrest.

Soli iloloma, veiqaravi se sausaumi vei ira na vakaillesilesi ni matanitu me totolo kina e dua na veiqaravi se vakayararayataka e dua na vakatulewa. Na sausaumi oqo e vakatokai me sausaumi ni veivakarautaki ka vakatabui mai vei Newcrest.

Veivoli vakalawaki

Ena yaco na Solitukutuku vuni ni voli sea ena gauna ko vakayagataka se vakaraitaka kina na veitukutuku maroroi nei Newcrest ko qai volitaka kina sea nei Newcrest se ko vakadewataki naitukutuku ki vua e dua me veivoli ena sea nei Newcrest.

Newcrest e sega ni duavata na soli tukutuku vuni ni voli sea. Keitou yalataka me keitou vakadeitaka ni o ira na noda tamata cakacaka kei ira na tamata era semati vata kei keimami ena yalodina, vakabibi ena gauna keimami volia ka volitaka kina na sea.

Na noda lawatu kei na ivakatagedegede e vakatabui vei keda kece na tamata cakacaka meda cakacakataka na seya nei Newcrest ena gauna digitaki eso. O na vakatabui tale kevaka ena solia vei iko na nomu itavi mo veitaratara kina tukutuku vuni kei na vanua se makete ni rawa ka.

Na noda lawatu kei na ivakatagedegede ni veiqaravi sa ikuri ni lawa kei na lawatu ka vakatabuya na ivakarau ni soli tukutuku vuni ni voli sea. Eda dau levea talega na irairai ni Veivoli lo. Oqo me tarova na kena vakacacani na rogorogo kei Newcrest kei ira na noda tamata cakacaka.

Na ka eda namaka mai vei ira noda tamata cakacaka

Keitou namaka me ra na qarauna na tamata kecega e Newcrest ni ra qarava ka maroroya na itukutuku maroroi bibi ni makete nei Newcrest. Kakua ni wasea na itukutuku maroroi vua e dua tale, oka kina na nomu matavuvale kei na itokani.

Me vaka ni da vakalesilesi nei Newcrest, keitou kerei kemuni mo ni taura tu na veiseya nei Newcrest ena gauna balavu oqo. Ni ko volivoli se volitaka na veiseya nei Newcrest e bibi sara mo qarauna ka maroroya.

Vakabibi, mo kakua ni volia se volitaka na seya e nei Newcrest:

- ena veigauna eso e vakatabui kina na Veivoli ni tataqomaki; se
- ena gauna ko kila kina na itukutuku maroroi bibi ni makete ka na rawa ni tara na isau ni seya kevaka e vakaraitaki raraba tu.

Na yalani ni veivoli oqo e tarai ira na tamata ka ra semati ira vakadodonu vei iko, me vakataki ira na lewe ni nomu matavuvale voleka. Na Lawatu ni tataqomaki ni veidinadinati e tiko kina e levu tale na itukutuku me baleta o cei e semati tiko kei na vakatabui e baleti rau. Ena gadrevi mo tukuna vei ira na nomu lewe ni matavuvale me ra kila na veika e vakatabui oqo.

Na ka eda namaka mai vei ira na noda vakalesilesi digitaki

Kevaka o iko e dua na vakalesilesi digitaki, na nomu itavi e sala vata kei na veitavi tale e so. O ira era sa lesi mera:

- iliuliu, manidia raraba kei na Manidia (oya, iVakatagedegede 3 se e cake); kei na
- ko ira era sa digitaki mai veiratou na timi vaka-sekiteri baleta na nodra i tavi e solia vei ira na galala ena kena lilai naitukutuku maroroi ni volivolitaki.

Kevaka ko dua na vakalesilesi digitaki, ko na:

- Lako curuma na veituberi vakavuli ni Soli tukutuku vuni ni voli sea ena veiya rua na yabaki me vakananuma kina vei iko na bibi ni kena taqomaki na veika bibi e baleti iko; kei na
- taroga na Sekeriteri ni Kabani me baleta na veivakadonui ni bera ni o volia se volitaka na seya nei Newcrest.

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Securities Dealing Policy](#)
- ➔ [Keeping Important Company Information Confidential Guideline](#)

Ocei mo veitaratara kina

Liuliu vakacakacaka

Chief Legal Risk & Compliance Officer

The Deputy Company Secretary

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco

Ena vanua ni cakacaka au raica ena misini ni tabaivola e dua na itukutuku ka tukuna tiko na kena kunei eso na vanua vovou ni vatutalei ena vanua keitou cakacaka tiko kina. Oqo na itukutuku ka se bera ni tiko ena itukutuku kau se bera ni rogoci ira na tamata me ra veitalanoataka.

E rawa beka ni'u tukuna vei ira na tamata ena vanua ni cakacaka se e tautuba me baleta na veika au a raica?

Au sa ciqoma na seya nei Newcrest me tiki ni noqu ituvatuva ni veivakauqeti vakacakacaka.

Na vakatatabu ni solitukutuku vuni ni voli sea e okati talega ena lawatu ni Veidinadinati ena seya vakaoqo?

Na kena I Sau

Ko sa na rairai kila tiko beka na itukutuku bibi maroroi ni Veivoli.

Na vakadewataki ni tukutuku ni veivoli e vakatabui ka vakatokai me veisolisoli sega ni kilai. Kevaka e vakadeitaki ka kilai e sa itotogi bibi sara kei na vakacacani rogorogo me baleti iko kei Newcrest.

Kakua ni wasea se vakayagataka na itukutuku oqo mo veivoli ena seya ka taukena ko Newcrest, ni bera ni ko vakadikeva na kena revurevu taro taumada ki vua na Sekeriteri ni Kabani.

Na vakatabui ni veivoli e loma e sega ni vakataotaka na nomu dodonu mo ciqoma na seya ena ruku ni dua na ituvatuva ni veisureti ni tamata cakacaka.

Ia, na vakatabui ni veivoli e loma e baleta na nomu vakatulewa mo volitaka na seya. Mo kakua ni vakayagataka na iTukutuku maroroi ni veivoli ni ko vakatulewataka mo vakayacora vakakina.

E dodonu meda

Qarauna na veitalanoataki ni veika me baleta na cakacaka eda qarava tiko kei na ka eda raica ka rogoca.

Taqomaka naitukutuku maroroi ni veivoli mai na kena vakatakilai vakacalaka vei ira tale eso.

Kerea rawa na veivakadonui mai na Sekeriteri ni Kabani kevaka eda vinakata me da volia se volitaka na sea nei Newcrest ki vua na tamata digitaki.

Vakacavara na veituberi vakavuli ni tataqomaki ena mona livaliva ena vei ya rua na yabaki.

Taroga na noda manidia liu, na Sekeriteri ni Kabani se ko i vuvukevuke ni Sekeriteri ni Kabani kevaka eda sega ni kila de rawa ni wasei eso naitukutuku se rawa ni keimami voli sea.

E sega ni dodonu meda

Vakaraitaka na Itukutuku maroroi ni veivoli se soli vakasala ni veivoli ki vei ira tale eso.

Veitalanoataka na i tukutuku maroroi ni veivoli ena dua na vanua e rawani da rogoci kina. Keitou sega ni vakatara me rawa ni laurai se laurai veiira tale eso na itukutuku maroroi.

Volia se volitaka na sea ni da sa kila na itukutuku maroroi ni volivolitaki.

Kerei ira tale eso me ra volia se volitaka na noda sea, se vakatututaka me dua tale e volitaka se volitaka na nona veiwasei, ni tu vei keda na itukutuku maroroi bibi.

Volitaki ni sea nei Newcrest ena gauna e vakatabui tiko kina.

Soli veivuke ni veitokoni kei na veitokoni vakapolitiki

Newcrest e qacoya me dau ni veiqaravi vinaka vakabisinisi kei na lewenivanua.

Oqo e oka kina na kena yaco e so na ivakaraitaki vinaka ena vei itikotiko eda cakacaka tiko kina kei na nodra veivuke ena veisolisoli edau kerei mai kei na noda veitokani ena veika tale eso.

Eda na vakatauca na noda vakatulewa ni isolisoli kei na veitaqomaki ka yavutaki ena kena kilai vakavinaka na inaki ni sausaumi. Ena vuku ni veitokoni, keitou na vakadikeva na sala ena vukei rau ruarua kina o koya e vukei kei Newcrest na veitaqomaki.

Na veika e da namaka mai vei ira noda vakaillesilesi

Kevaka sa nomu itavi mo dau vakatutu taka na cau kei na vakacokotakise vakatulewataka na vei kerekere kei na veitokoni edau yaco mai e dodonu mo dau qarava matua na nomu vakadidike baleta ni vakatutu se vakatulewa me vakadeitaki ni o sa cakacakataka tiko na nomu gugumatua ka dikeva o ya:

- na vakatutu taucoko e veidonui kei na ituvatuva nei Newcrest ka sotava na ituvatuva e tuvai tu ena noda yavutu ni Cau kei na Veitokoni;
- mo kila na kena revurevu ni sasaga ena bula vakaitikotiko kei na veika bula wavoliti keda;
- na cau se veivuke veisoliyaki sa tuvanaki tu ena ilavo vakarau vakayabaki;
- sa vakarautaki tu na itataqomaki me vaka na veivakadonui ni dua e lesi vua na veika vakailavo kei ira era saini;
- mo yadra tiko na sausaumi ka dikeva ni sa muri tiko na nai dusidusi Newcrest;
- mo raica tiko na cau kei na isolisoli baleta na cakacaka kei na kena e veisotari kei na kena namaki ni veika ena yaco;
- mo raica ni sa yaco na ilavo ki na vanua e dodonu me yaco kina ka sa vakayagataki vakadodonu; kei na
- na cau kei na veitokoni vakaveivuke kece mera volai ena Rejisita ni solisoli kei na veitokoni.

Sa ka bibi me ra vakadikevi vakavinaka ko ira na tamata se veisoqosoqo era na ciqoma na veivuke. E dodonu me da kila se o cei soti e ra na vakayagataka na cau se veitokoni ni veivuke me na kakua ni dua na kenaleqa vei Newcrest. Oqo e oka kina na kena dikevi vakavinaka na cau kei na veitokonini veivuke e sega ni semati ki na:

- lewe ni vanua raraba se vakaillesilesi vakamatani. Oqo baleta ni Newcreste sega ni dau solia na cau vakapolitiki ka sega ni tokona na itavi ni veiqaravi vakapolitiki; se
- dauvolivoli sa tu rawa se rawa ni ra curu vou mai. Oqo e baleta ni ririkotaki ni na rawa ni laurai me veivaqumi na sausaumi e cake.

Kevaka o sega ni vakadeitaka vosa vei nomu manidia liu, Vakaillesilesi ni Ethics & Compliance se ki vua na Manidia ni Veikabula, Yau tudei kei na Veimaliwai Raraba.

Vukea nomu kilaka

- [Donations and Sponsorships Policy](#)
- [Security Policy](#)
- [Business Integrity Standard](#)
- [Anti-Bribery, Fraud and Sanctions Policy](#)
- [Social Performance Standard](#)

Ko cei mo veitaratara kina

- Liuliu vakacakacaka
- Group Manager Sustainability & Group Performance
- Ethics & Compliance Champion
- General Manager Environment, Sustainability & Social Performance

Ena kena vakaraitaki

Na veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Keitou vaqara tiko me dua e vukei keitou vakailavo ena dua na neitou sasaga. Na cava na vuna meu vakadredretaka kina na noqu sasaga, niu marautaka meu sa na sotava ga vakailavo na sasaga oqo.	Na cau kei nai solisoli ni Veitokoni sa ka rerevaki baleta ni sa rawa me sala rawarawa ni veivaqumi. Ena rawa talega ni vakayagataki na cau/solisoli ni veitokoni me rawa ni yaga vakaikoya ena ciqomi ni sausaumi ena veisoli yalayala/itukutuku vakabisinisi. Vakamura na Lawatu ni Cau kei iSolisoli ni Veitokoni vata kei na ivakarau ni kena dikevi kei na kena vakarautaki. Era sa vakarautaki na veika oqo me taqomaki iko kei Newcrest.
E dua na itaukei ni vanua e vakavakarau tiko me baleta na veidigidigi. E tarogi au kevaka e rawa ni vakayagataka na rumu ni veituberi ni neitou kabani me qaravi kina e dua na soqo ni kumuni ilavo me baleta na nona sasaga. E kaya o kaya ni na yaco tiko ena bogi ena dua na mua ni macawa me kakua kina ni dua na leqa vei keitou. Na cava meu tukuna?	E sega ni dau veisoliyaki se cau ko Newcrest ki na dua na ilawalawa vakapolitiki, daunipolitiki, mata digitaki se mata se cau ki na komuni i lavo vakapolitiki. Na vakayagataki ni iya ni kabani e yaga vua e dua na ka. Sa rawa vua na itaukei ni vanua oqo me vukea na neitou kabani se segata me saumi iko vakaikoya ka na rawa ni itovo ca. Na kena vakayagataki nai yaya ni kabani ena rawa talega ni vakacacana vakalevu na irogorogo kei Newcrest me vaka ni irairai o Newcrest e tokona tiko na nona sasaga nai vakalesilesi vaka politiki ena vanua e cakacaka tiko kina.

 E dodonu meda

Kerea rawa na veivakadonui mai vua na nomu Manidia Liu ni bera ni soli na cau se isolisoli ni veitokoni.

Kerea rawa na veivakadonui mai vua na noda manidia liu ni bera ni ko vakayagataka Newcrest ena dua na itavi ni vei qaravi vakabisinisi ka semati ki na dua na soqosoqo vakapolitiki se vei qaravi vakapolitiki.

Vakayacora na vakadidike e dodonu vei ira era ciqoma na cau se isolisoli vakailavo me laurai kina na isema kei na veika e ririkotaki. Dau muria tikoga nai dusidusi ni kena taqomaki ni veika vakailavo.

Vakadeitaka ni noda kauwaitaka e dua na mata i soqosoqo e sega ni vakavuna na veisaqasaqa ni kauwai me vaka e dua na tamata cakacaka e Newcrest. Eda dau vakatikitikitaka na noda gagadre mai na noda cakacaka.

E sega ni dodonu meda

Vakarautaka na cau se isolisoli ni veivukei ki na tamata yadua, vakavo kevaka e semati vakadodonu kina kena vakaikuritaka na nodra sasaga ni loloma na tamata cakacaka.

Ciqoma e dua na cau ka inaki tiko me veisau taka edua vakatulewa vaka bisinisi se eso na ka mo rawata vakailowa kina.

Cau ki na dua na ilawalawa vakapolitiki, daupolitiki, mata digitaki se mata ni valenivolavola vakamatanitu ena dua ga na matanitu ena vukui Newcrest. Ko Newcrest e sega ni dau cau vakailavo kina kumuni lavo vakapolitiki.

Cakava na sausaumi ni ilavo qaqa ki na cau se isolisoli ni veitokoni kivei ira na tamata yadua.

Keitou taqomakana neitou i Yau

- 41 ➞ Taqomaki Newcrest kei na iyauqaqa ni ikatolu ni ilawalawa
- 44 ➞ Lewai ni iyau kei na tekinolaji
- 46 ➞ Taqomaki ni tukutuku kei na taqomaki ni tukutuku ena mona livaliva
- 48 ➞ Dodonu vakavinaka ena ivolatukutuku ni Kabani
- 50 ➞ Veitaratara e taudaku
- 52 ➞ Sala ni vakau itukutuku ena mona livaliva

Taqomaki Newcrest kei na iyauqaqa ni ikatolu ni ilawalawa

Keitou sa yalataka me keitou taqomaka na itukutuku maroroi kei na iyau maroroi ni Newcrest ena veigauna kecega ka vakadeitaka ni da vakayagataka walega me yaga vei ira na kabani.

Na veiyauqaqa kei Newcrest e oka kina na iyauqaqa, iyaya, lori, kompiuta kei na gacagaca ni itukutuku. E oka talega kina na iyautaukeni vakailavo me vakataka na ilavo kei na iyauqaqa sega ni vakayago me vaka na iyauqaqa ni vakasama kei na itukutuku taqomaki.

Na veika vakaivola e oka kina na veika e rawa ni ra vaqaqai, rejisitaki na kena droinitaki, cakacaka ni dodonu ni lavelavetaki kei na ivakatakilakila tudei. Na itukutuku maroroi e oka kina na itukutuku maroroi vakabisinisi, itukutuku ni bisinisi kei na itukutuku, veika vuni ni veivoli, iwalewale ni kena vakayagataki ka kilai. IYauqaqa kei na itukutuku maroroi ni iYauqaqa era kunei ena noda bisinisi taucoko. E sa tiko ena iwalewale ni cakacaka, matata eso, ituvatuva, droini, itukutuku vakailavo, iyaya, parokaramu ni komipiuta, veisau kei na ivolatukutuku volai.

Na itukutuku ni veika vakaivola kei na itukutuku maroroi era iyautaukeni ka bibi. Ena rawa ni yali na kedra yaga kevaka e sega ni cakacakataki vakadodonu. Na veika ririkotaki e oka kina na kena wasei se vakayagataki ena sala cala, cala ni vosa ena konitaraki kei na sega ni vakasaqara na veitaqomaki dodonu.

Eda sa yalataka me da muria na lawa e gadrevi me baleta na iyau vakavuku. Eda doka talega na nodra dodonu ni iyauqaqa na lewenivanua taucoko kei na itukutuku maroroi ni ikatolu ni lawalawa. Ena kena vakayagataki na itukutuku vakaivola kei na itukutuku maroroi ni ikatolu ni lawalawa ena sala cala e rawa ni yaco kina na veiqati. E rawa talega ni vakacacana na kena irogoro o Newcrest.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

Na tamata kece e Newcrest e dodonu me taqomaka na iyau nei Newcrest mai na vakacaca, yali, butako se curu vakatawa lewa. Sa namaki tiko mo:

- Vakayagataka ga na iyau ni Newcrest ena gauna e gadrevi kina na noda cakacaka ka yaga ki na Kabani.
- Dau muria tikoga na noda lawatu kei nai vola dusidusi.
- Kakua ni veisautaka, vakarusa, viritaka laivi se kauta na iyau taukeni ni Newcrest ke sega na veivakadonui taumada.
- Kakua ni wasea na itukutuku vakavakasama nei Newcrest se itukutuku taqomaki ke sega na veivakadonui taumada.
- Vakaraudaka na veidinadinati maroroi se vakadeitaka ni o ira na ikatolu ni ilawalawa era sa vakadonuya na kena taqomaki vakaivola ni bera ni o wasea na itukutuku ni kilaka kei na itukutuku taqomaki.
- Vakalesuya taucoko mai na iyau ni oti na nomu cakacaka.

Sa namaki talega mo ni rokova na iyauqaqa vaka-vakasama kei na itukutuku maroroi ni ikatolu ni ilawalawa me vakataki ira na dauvolivolitaki kei ira era veisisivi vata tiko. Me vakayagataka ga ka wasei na itukutuku ni vakadonui ni lewetolu ena veika vakaivola kei na itukutuku maroroi ni lewetolu me vaka e vakatarai ena veidinadinati maroroi kei na lawa ni vakalaiseni ni ikatolu ni lawalawa.

Kevaka o sega ni vakadeitaka, vosa vua na nomu liuliu vakacakacaka se timi e qarava na veika vakalawa. Tukuna vei nomu liuliu vakacakacaka se veitalanoa kei na timi e qarava na veika vakalawa kevaka ko:

- siqema e dua na cakacaka butobuto, butakoci se vakayagtaki vaka tawa dodonu nai yau nei Newcrest.
- Siqema se qai kila e muri ni a vakayagataka vakatawa dodonu nai yau vakavakasama se itukutuku vuni ni katolu ni lawalawa.
- Vakasamataka na iyau vakavuku e rawa se sa buli mai na dua na cakacaka se cakacaka vata kei ira tale eso. Na timi e gadreava na lawa e rawa ni vakadeitaka ni sa tu vei Newcrest na lawa dodonu ni konitaraki kei na tataqomakitale eso.

Vukea nomu kilaka

- ⇒ [Intellectual Property Strategy](#)
- ⇒ [Information Technology and Data Management Policy](#)

Ocei mo veitaratara kina

Liuliu vakacakacaka

Legal Team

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni Yaco	Na Kenai Sau
Au a bulia edua nai yaya ni cakacaka ka sa vukea tiko na neitou timi ena kena laveti na neitou veiqaravi Au vakabauta ni rawa talega ni vukea eso tale na kabani. O cei e taukena na iyau vakavuku oqo?	Me vaka sa virikotori tu ena konitaraki ni cakacaka, na iyau taukeni ni kila ka taucoko e caka ena gauna o cakacaka tiko kina vei Newcrest e taukena ko Newcrest. Sa kena ibalebale oqo ni sega ni rawa ni o vakayagataka ena dua nai naki ena taudaku kei Newcrest ke bera ni saoli taumada na veivakadonui mai vei Newcrest.
Au sa vakacavara tiko na noqu cakacaka e Newcrest. E vica na ka mai na noqu cakacaka au na vinakata me'u maroroya. Na cava e rawa ni'u maroroya niu bera ni biubiu mai Newcrest?	Ni o sa vakaotia na nomu cakacaka e Newcrest, sa dodonu mo vakalesuya taucoko tale na iyau ni Newcrest. Oqo e oka kina na kena vakalesui mai na ivola, kadi ni curu, ivolalailai, parokaramu vakompiuta, kompiuta, kadi ni dinau, ki, talevoni veikauyaki, pasi ni tataqomaki kei na lori. Sa gadrevi talega mo vakalesuya mai na ivolatukutuku ka okati kina na itukutuku maroroi se semati ki na bisinisi nei Newcrest se vua edua na dau volivoli se vota i yaya nei Newcrest.

E dodonu meda

- Vakarautaka na veidinadinati taqomaki kei ira na katolu ni ilawalawa ni bera ni tekivutaki na veitalanoa se wasei ni iyau qaga vakakilaka se itukutuku taqomaki nei Newcrest.
- Rokova na iyauqvakakilaka kei na itukutuku taqomaki ni ikatolu ni ilawalawa ena kena vakamuria na veidinadinati kei na veika e vauca na laiseni.
- Vakayagataka ga na iyau ni Newcrest ke gadrevi me baleta na nomu cakacaka kei na kena yaga vei Newcrest.

E sega ni dodonu meda

- Vakayagataka vakatani na iyau taukeni ni Newcrest me baleta na noda dui rawa ka vakaikeda.
- Veisautaka, vakarusa, vakasavasavataka se kauta na iyau taukeni ni Newcrest ka sega na veivakadonui dodonu.
- Wasea na itukutuku ni kilaka nei Newcrest kei na itukutuku taqomaki ke sega na veivakadonui dodonu kei na veidinadinati.
- Me ra vakayagataka na ikatolu ni ilawalawa na ivakatakilakila kei nai bole niNewcrest ke sega na veivakadonui taumada.

Lewai ni iyau kei na tekinolaji

Na iyau taukeni e oka kina na i yau qaqa vakayago, me vakataka na iyaya, ivoli, tekinolaji, iyau vakakilaka, itukutuku ni kabani kei na itukutuku maroroi.

Eda na qarauna na noda i yau qaqa ena noda cakava na cakacaka, vakamisini kei na kena sevesitaki ena gauna donu. Na lewai ni i yau taukeni kei na tekinolaji oka talega kina na vakayagataki ni misini kei na i yaya donu, gacagaca nicakacaka, tamata cakacaka maqosa, ivola kerekere, veitaratara kei na ivakarau me vaka sa virikotori tu ena noda ivakatagedegede, o koya meda na cakacaka vakamatau me uasivi kina na ka erawa.

Keimami taqomaka na neimami iyautaukeni ena gauna era vakayagataka tiko kina, mai na kena buli ki na kena vakayagataki kei na sasaga me vakadeitaki na nodra dina ena loma ni sinucodo ni volai ni ivakacavacava. Na veitaqomaki kaukauwa ni itukutuku e dau vakasamataki taumada ni da tuvalaka, vakayagataka, ka vakayagataka na noda iyautaukeni kei na tekinolaji.

Na iwalewale oqo ena vukei keda ena noda rawata na noda takete ena vukuni tataqomaki veikabula vakawoliwoliti keda, vakacacacaka kei na veika vakailavo ka vakalailaitaka na ririko kei na sau ni cakacaka.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

Sa noda itavi taucoko me da taqomaka na noda iyauqaqa ka vakayagataka ena kena ivakarau dodonu. Eda na sega ni dau vakayagataka vakailoa se vakacacana na noda iyautaukeni.

Na noda itavi me da taqomaka na noda iyautaukeni e oka talega kina na kena tarovi ka sigema na cakacaka butobuto.

Vukea nomu kilaka

- ⇒ [Asset Management Diagnostic Guideline](#)
- ⇒ [Asset Management Standard](#)
- ⇒ [Information Technology and Data Management Policy](#)
- ⇒ [Keeping Important Company Information Confidential Guideline](#)
- ⇒ [Security Policy](#)
- ⇒ [Information Technology Usage Acceptance Form](#)

Ocei mo veitaratara kina

Liuliu Vakacacacaka
 Site IT Superintendent
 Cybersecurity Advisor
 Group Manager, Security

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
E tiko na parokaramu vakompiuta au vinakata me'u vukei au me'u cakava na noqu cakacaka. E rawa beka ni'u lavetaka ka vakacuruma na parokaramu oqo ki na noqu misini ni Newcrest?	Sega ni vakatarai. E vakatarai walega na parokaramu vakompiuta vakadonui ka vakadonui ena nomu misini lalai ni Newcrest. Na vakacurumi ni parokaramu vakompiuta sega ni vakadonui ena rawa ni vakaleqa na nomu misini lalai mai na vairusi se so tale na vo ni ca vakamalumalumutaki ni initaneti. Kevaka o gadreva eso tale na parokaramu vakompiuta, taroga na Desi ni Veiqaravi ni IT. Nanuma tiko, sa nomu itavi mo taqomaka tiko na iyaya sa vakarautaki tu ena Newcrest.
E tiko e dua na nona bisinisi na noqu manidia. E vakayagataka na iyautaukeni nei Newcrest me baleta na nona bisinisi oka kina na rumu ni soqoni mai Ni'u vakasotara me sota vata kei ira na nona kasitama ka vakauta na iyaya ni tamata yadua ena akaude ni dauvakauiyaya nei Newcrest. E kerei au talega me'u cakava eso na itavi lalai me baleta na nona bisinisi ena gauna ni cakacaka. E vakadonui beka oqo? Na cava me'u cakava?	Me vakayagataki walega na iyautaukeni ni Newcrest ena cakacaka ni Newcrest. E sega ni dodonu mo cakava se kerei mo cakava na cakacaka ena dua na bisinisi e sega ni veiwekani ena gauna ni cakacaka e Newcrest. Ni vakayagataki na iyautaukeni ni Newcrest me baleta e dua na ka sega ni tawa dodonu e rawa ni levu ki na butako/lawaki. Vakasaqara na veidusimaki.

E dodonu meda

Vakayagataka na iyautaukeni ni Newcrest me baleta walega na inaki ni kabani.

Ripotetaka na butako, vakayagataki cala, yali, se lawakitaki ni noda iyauqaqa. Keitou ripotetaka na kena yali (me vaka e dua na laptop sa yali) se butakoci ni itukutuku ni Newcrest ki na noda manidia ni laini ena gauna vata ga.

Maroroya toka na misini lalai era tiko kina na itukutuku e semati ki na Newcrest ena dua na vanua taqomaki.

Vakayagataka na ivurevure ni cakacaka ena kena ivakarau e nakiti me ra vakayagataki kina.

E sega ni dodonu meda

Vakayagataka na iyautaukeni ni Newcrest me rawa ka vakai iko.

Vakadonuya na curu sega ni vakadonui ki na veivanua mai Newcrest se valenivolavola se curuma na noda itukutuku se tekinolaji ni itukutuku.

Wasea na itukutuku ririkotaki ka sega ni vakadonui.

Tovolea mo raica na itukutuku ririkotaki ena loma ni nomu kerecuro ka sega ni vakadonui mo cakava vakakina.

Tataqomaki ena monalivaliva, maroroi ni itukutuku

Keitou vakadeitaka na taqomaki ni itukutuku ni bisinisi ni Newcrest ena kena vakarautaki nai walewale dodonu ni tataqomaki kei na vakavulici ni tamata cakacaka ena walewale ni tataqomaki ena monalivaliva.

Keitou vakavinakataka cake tiko ga na kena dau taqomaki na i vatavata ni vei qaravi vakamonalivaliva ena veivanua kece ni vei qaravi ni Newcrest ena sasaga ni kena tarovi na manumanu somidi (virus), vakacaca e nakiti, kena butakoci nai vola tukutuku kei na kena vakacacani na keitou i tukutuku.

Na neitou walewale ni vei qaravi, vei qaravi, i yau kei na veitukutuku maroroi era i yau taucoko ni Kabani Oqo e oka kina na veitukutuku taucoko e maroroi tu ena nomu i yaya ni cakacaka kei na nomu i yaya vakaitaukei.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

E tiko na noda i tavi yadua ena kena taqomaki ka maroroi na vei walewale ni noda vei qaravi kei na volavola tukutuku ni kabani. Kevaka mada ga ko tamata cakacaka, se tiki ni kabani se cakacaka vakakonitaraki, e dodonu meda cakava taucoko na noda i tavi. Sa kena i balebale kevaka ko vakayagataka tiko nai yaya ni vakau itukutuku vakamonalivaliva se dua nai yaya ni cakacaka ni Newcrest, sa dodonu mo dau muria vakavinaka nai vakaro vakacacaka, yavu vakacacaka, tuvatuva vakacacaka kei na i dusidusi.

Eso na gaunisala e rawa ni taqomaki kina na noda i walewale ni vei qaravi kei na i tukutuku:

- Kua ni wasea na nomu vosanicuru (password) ni Newcrest vua tale edua, vakabibi vei ira e taudaku ni Kabani. Kua ni vola se maroroi na nomu vosanicuru ena dua na gaunisala era rawa ni cakacakataka kina o ira na tamata.
- Kevaka o vakauta nai vola tukutuku ni kabani vei ira na mata ni kabani, e dodonu mo muria nai vakaro e tiko ena i Vola dusidusi ni Vakau itukutuku ena monalivaliva kei na kena maroroi. Vakatau ena mataqali i vola tukutuku cava, e dodonu mo kerea taumada na nona veivakadonui na nomu liuliu vakacacaka. E sega ni dodonu mo wasea nai tukutuku vuni ni kabani vei ira tale eso ke sega ni tiko e dua nai sema vakabisinisi se kena gadrevi vakalawa.
- Kakua ni vakauta nai tukutuku mai na nomu imeli vakacacaka kina nomu imeli vakaitaukei. Oqo me taqomaki tiko ga kina na noda i vola tukutuku baleta ni vatavata ni imeli e taudaku ni kabani kei nai yaya ni vakau itukutuku vakaitaukei eda sega ni rawa ni tarova se keitou dau taqomaki na neitou vurevure. taqomaki. Nai vola dusidusi ni Vakau itukutuku ena mona livaliva kei na kena maroroi e vakarota na veika oqo.

- Na nomu imeli ni Newcrest e dodonu me vakayagataka ga ena ka ni cakacaka ka me kua sara ni vakayagataka ena veika baleti iko e taudaku ni cakacaka. Kena i balebale kua ni vakayagataka na nomu Newcrest imeli ena so tale nai vatavata ni monalivaliva e taudakau me vaka na kani vaqara cakacaka, vola mata kei na so tale.
- Vakamura nai vakao e virikotori tu enai vola dusidusi ni vakau itukutuku ena monalivaliva kei na kena maroroi naitukutuku me rawa ni taqomaki ka maroroi vinaka kina na noda i vola tukutuku. Me kakua ni maroroi nai Vola tukutuku ni Newcrest ena nomu komiputa vakaitaukei se na so tale nai walewale ni kena maroroi naitukutuku me vakataka na dropbox ka ra sega ni taqomaki vinaka tu se maroroi tale tu ena dua na vanua. Kua ni cakava e dua nai lavelave se tokitaka e dua nai vola tukutuku ka veicoqacoqa kei na lawa.
- Vakayagataka nai yaya ni cakacaka kei na vatavata vakamonalivaliva ni Newcrest ena kena i naki ga. Sa vakarautaki tu nai tuvatuva ni tataqomaki, o koya na vuna mo kua kina ni kauta laivi nai vatavata vakamonalivaliva ni Newcrest mai na nomu mobile se nai vatavata ni kena maroroi na veika vakamonalivaliva mai na nomu talevoni veikauyaki se komipiuta lalai (tablet). Ke ko ciqoma edua nai tukutuku se i vakaro ni tataqomaki, kua ni vakalewelewetaka. Baleta nai yaya ni cakacaka oka kina na vatavata ni monalivaliva ni kabani ena rawa ni vakacacani.
- E rivarivabiti meda vakayagataka na veivatavata vakamonalivaliva era sega ni taqomaki vinaka tu. Kakua ni vakacobara kina e dua nai yaya ni cakacaka.

Kevaka ko sega ni vakadeitaka na nomu kila ena kena vakayagataka na neitou i vatavata se i yaya ni cakacaka, taroga na nomu Manidia vakacacaka se na tabana ni vakaitukutuku ni Newcrest ena nomu vakavulici. Taroga na IT Service desk ke ko gadreva na veivuke vakamonalivaliva mai vei dua na dau vota i yaya se mata vakacacaka.

Vukea nomu kilaka

- [Security Policy](#)
- [Information Technology and Data Management Policy](#)
- [Information Technology Usage Acceptance Form](#)
- [Keeping Important Company Information Confidential Guideline](#)
- [Social Media Standard](#)
- [IT and Platforms Portal](#)

Ocei mo veitaratara kina

Liuliu vakacacaka
Site IT/OT Superintendents
Manager Infrastructure and Cybersecurity

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au vakabauta ni'u sa ciqoma e dua na imeli ka rawa ni bacani au? Na cava me'u cakava?	Kiliki ena ibulukau ni Lomaleqa ni Ripote ena nomu lavelave ni Outlook client menu. Cakava oqo ena nomu laptop se talevoni veikauyaki. E dodonu talega mo veitaratara ki na Desi ni Veiqaravi ni IT kevaka o kilikitaka vakacalaka e dua na isema e lomaleqa kina ena monalivaliva.
Au vinakata me'u wasea na itukutuku vata kei na dua na dauvolivolitaki. Na cava na sala vinaka duadua me da cakava kina vakavinaka na ka oqo?	iMatai, dau dikeva ka vakadeitaka na kedra ivakatakilakila na ikatolu ni lawalawa ni ra kerea mai na itukutuku. Kevaka e sega ni namaki se duatani na kerekere, qirita se vakau itukutuku tabaki, me kua ni vakayagataki ena imeli, me vakadeitaki kina ni sa dodonu vinaka na kerekere. iKarua, vakayagataka e dua na iwalewale taqomaki ka kani vei maroroi mo wasea kina na itukutuku. Raica na Application Usage Standard kei na idusidusi ena digidigi me wasei vinaka kina na itukutuku.

E dodonu meda

Taroga na kerekere taucoko me rawa ni curu ki na itukutuku maroroi se curu ki na yaca vakayagataki se vosanivuni mai vei ira na tamata e loma kei na taudaku ni Kabani.

Vakadeitaka ni sa vakavoui na noda yaya ni cakacaka veikauyaki ni Newcrest vata kei na veivakadodonutaki kei na kena vakavinakataki mai vei Newcrest. Sa ikoya oqo me ra kakua kina ni vakavurea na leqa ni tataqomaki me baleta na noda vanua ni cakacaka.

Lokataka na noda yaya ni cakacaka ni ra biu tu ga.

Taqomaka ka maroroya na itukutuku maroroi me baleta na noda bisinisi, vata kei na kena matailalai me baleti ira na noda tamata kei ira era vakaitavi kina.

Rejisita ena Mandatory Multi Factor Authentication baleta na iVakadeitaki ni Veika e Maroroi me vakarautaki kina na ikuri ni veitaqomaki.

E sega ni dodonu meda

Vakadewatakamai se maroroya na veika tawakilikili mai na monalivaliva. Me vaka na yaloyalo ca se yaloyalo ni vei yacovi, veivakaduiduitaki, veibiliraki sobu se veivakacacani.

Na cakacaka tawa kilikili oqo, erawa ni vakavuna na nodra vakasaqai ena monalivaliva.

Vakacuruma na iyaya ni cakacaka vakamonalivaliva se ivakarau sega ni vakadonui ki na misini ni Newcrest.

Vakarautaka na itukutuku e sega ni vakararaba vua e dua na tamata se kabani ke sega na veivakadonui dodonu.

Dolava na ka e semati se kiliki ena isema ena imeli ka lako mai vei ira eda sega ni kila se tiko ena imeli eda sega ni namaka.

Vakayagataka e dua na iwali ni mamaroroi ka se bera ni vakadonui me vaka na hard drive, USB, na imeli ni tamata yadua se vanua ni o ya mo vakauta, ciqoma se maroroya na itukutuku ni Newcrest.

Vakayagataka tale na vosanivuni eda sa vakayagataka oti. Raica me kakua talega ni vakayagataki ena mataveilawa tale eso na vosanicuru eda vakayagataka me baleta na cakacaka.

Na dodonu ni veika vakaivola ni Kabani

Veisoliyaki ni itukutuku ena gaunisala dodonu e bibi baleta ni na maroroya a ka e kilai tani kina na kabani kei na kena irogorogo. E dau ka bibi me da raica veitukutuku kece baleta na kabani era donu vinaka.

O keda kece eda bulia e dua nai vola tukutuku ni kabani ena veigauna kece eda vakauta kina e dua nai tukutuku ena monalivaliva, vola e dua nai vola, vakarautaka e dua na rivote se mo wasea e dua na ka. Nai vola tukutuku ni kabani e oka kina nai tukutuku vakailavo kei na kena e sega ni vakailavo kei na kaude ni kabani. E tiko kece na noda itavi ena kena maroroi naitukutuku donu ni kabani. Oqo e baleta me na rawa ni solia tiko ga kina na Newcrest naitukutuku kece ka dodonu ni nona cakacaka ena makete. O ira na wekada vakacacacaka se vakabisinisi era dau vakanuinui vakalevu vei keda ena noda yalo tadola ka cakacaka vakadodonu.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

E bibi mo raica ni itukutuku ko vola se rivote e dina, dodonu, vakau ena kena gauna donu ka sega ni vunitaki kina e dua na ka. E ka bibi talega na rivote ko solia ena sega ni solia e dua nai yaloyalo cala me baleta na bisinisi. Se ko vola tiko e dua na rivote vinaka se ca, e dodonu ga mo solia taucoko ena rivote na kena matata taucoko kei na kena dina.

Na veika eda vakamareqeta- na dina, cakacaka vakadodonu, kauwaitaka ira na tamata, qaravi ni cakacaka ena vakatagedegede i cake, cakacaka vata, vakaqarai na veigaunisala vovou ni cakacaka kei na kena vakaqarai na wali ni leqa – mei dusidusi ni noda veitaratara kei na kena maroroi naitukutuku.

Keitou solia talega vei iko na yavu kei na dusidusi me veivuke vei iko. E dodonu meda muria na veidusidusi e tiko ka vakakina nai dusidusi me baleta na veika vakailavo, vakalawa, kei na veika vakacacacaka tale eso.

Vukea nomu kilaka

- [Document Management Standard](#)
- [Market Releases and Investor Relations Policy](#)
- [Media and External Communications Policy](#)

Ocei mo veitaratara kina

- Liuliu vakacacacaka
- Ethics & Compliance Champions
- Company or Deputy Secretary

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco

O ira na lewe ni noqu timi era kila na ka mera cakava ka rawa ni ra vakabauta.

E donu beka noqu nanuma ni veitukutuku kece eratou dau vakaraitaka me kaburaki e taudaku ni kabani sa dodonu ena noqu dau sainitaka?

Au dau vukei iratou na noqu timi ena kena cakacakataki na dokete kei na kena vakaraitaki na sausaumi.

Na vakadinadina cava au na gadreva meu dikeva lesu kina se maroroya me baleta na ka vakaivola ni sausaumi oqo.

Na kena I Sau

E dodonu mo raica lesu na veitukutuku kece ka taroga na taro mo rawa ni vakadeitaka na nomu ciqoma kei na dodonu ni itukutuku.

E dodonu mo vakadeitaka e lomamu ni sa dodonu ka dina nai itukutuku ni bera ni ko sainitaka.

Na veigauna kece o vakarautaka kina e dua na ka vakaivola ni sausaumi, e dodonu mo raica taumada nai veivola tukutuku ni Veivoli, me vaka na dokete se risiti, ke sa dodonu ka taucoko. E dodonu talega mo maroroya nai lavelave ni veika vakaivola kece ni sausaumi ko cakava ena monalivaliva ni Newcrest.

E dodonu meda

Maroroya nai veitukutuku dodonu,taucoko kai tukutuku dina ni kabani me salavata na veika e gadrevi vakalawa, vola dusidusi, yavu vakacacacaka kei nai vakarau donu ni cakacaka.

Muria nai dusidusi kei na veiyavu ni vakarau kece ni cakacaka me rawa ni vakadeitaki kina na kena vakadonui ka vakaivolataki vakavinaka na veika me baleta na sausaumi kei na veivoli kecega.

Taucoko na noda veitokoni ena yalo e tadola kei na yalo dina vei ira na dau dikeva na veika vakafika ni kabani, se ra lako mai loma se taudaku ni kabani, oka kina na veivale ni volavola tale eso kei ira eda cakacaka tiko ena rukudra.

E sega ni dodonu meda

E vakauqeti se vakatarai ira eso me ra cakava eso na ka o koya e rawa ni vakaleqa na dodonu kei na dina ni ivola tukutuku ni kabani.

Vunitaka, veisautaka, bulia vou,se lasutaka nai vola tukutuku me baleta e dua na ka dina se ka e yaco enai vola tukutuku ni kabani mo rawa ni rawaka kina se so tale na vuna. Dua na kena vakaraitaki nomu veisautaka naitukutuku me rawa ni soli vei iko e dua na bonisi, toso cake na kemu i sau, na nomu i tutu se dua na kani vakavinavinaka vakailavo.

Vakacacana na veivola tukutuku ni kabani vakavo ke da sa vakadeitak a ni rawa ni caka vaka kina.

Veitaratara e taudaku

Keitou dau veitaratara kei ira na tabana ni tukutuku seo ira tale eso era vakaitutu ena taudaku ena kena gauna donu, dodonu ka tudei.

Me vaka e dua na kabani sa tuvai raraba tu, keitou sa muria na lawa me baleta na i vakarau me keitou tukuna kina na itukutuku me rawa kina vei ira na dauvolitaki me ra vakatulewa vakamatau.

Na veika eda namaka vei ira na noda tamata

Ena so na gauna o na kila ni tiki ni nomu cakacaka na itukutuku maroroi; kakua ni wasea na itukutuku maroroi se veika bibi vakavo ga ke sa soli na veikadonui me caka vakakina. Sa i tavi ni vakadonui na vosa nei Newcrest vei ira na tamata me ra wasea na itukutuku raraba me baleta na Kabani.

Ena rawa ni soli vei iko na madigi mo vakaraitaka se tiko ena dua na mataveivosaki ena dua na koniferedi e taudaku. Sa ka bibi mo tarogi iko se na veiwekani na veika a yaco ki na nomu cakacaka salavata kevaka e matata vinaka na veika e yaga vei Newcrest. Ni bera ni ko ciqoma, sa dodonu talega mo ciqoma na veivakadonui mai vua na iLiuli ni Veitaratara ni i lawalawa.

Vosa vua na nomu liuli vakacakacaka se Veitaratara ni i Lawalawa kevaka o sega ni vakadeitaka:

- na sala me da vakaitavi kina kei ira era vakaituvatuva ena taudaku ni vanua; se
- na veika e rawa ni wasei ena taudaku kei Newcrest.

Vukea nomu kilaka

- ⇒ [Media and External Communications Policy](#)
- ⇒ [Market Releases and Investor Relations Policy](#)
- ⇒ [Market Disclosure Policy](#)
- ⇒ [Social Media Standard](#)
- ⇒ [Internal Communications Policy](#)

Ocei mo veitaratara kina

Head of Investor Relations

Head of Group Communications

Communications Manager/Officer

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Ena vakatakakana ena dua na mua ni macawa, au a masea kina vei tuakaqu eso na itukutuku maroroi. O tuakaqu e daunifika ena kena dikevi na voli sea. Na itukutuku au wasea esa bera ni vakaraitaka e taudaku ni kabani. Na cava me'u cakava?	Kevaka o nanuma ni o sa wasea na itukutuku bibi eso ka se bera ni vakaraitaki vei ira ena taudaku, sa dodonu mo rivote taka sara vakatotolo ki na Investor Relations, e dua na Disclosure Officer se kina Kabani se kena i vukevuke ni Sekeriteri ni Kabani.
Ena dua na soqo ni vakaraitaki cakacaka ea biuta cake edua nai tokani vakacakacaka edua nai taba ka oka kina na walewale ni cakacaka vou keitou sa qai tekivu vakayacora. Au kila ni keitou se bera ni tukuna vei ira na neitou veid inadinati vata. Na cava me'u cakava?	Oqo beka na itukutuku maroroi ka se bera ni vakatakilai vei ira na tamata. Mo na rivote taka sara vakatotolo ki na Investor Relations, se Disclosure Officer se Company Secretary.

E dodonu meda

- Vakamuria na lawa kei na lawatu vou me baleta na veitaratara e tautuba.
- Raica me matata vinaka tu na veitaratara vakamatanitu, ena kena gauna donu, dodonu ka tudei.
- Levea na kena vakamacalataki se tabaki na itukutuku maroroi ni kabani.
- Rokova na itukutuku maroroi kei na lawa e solia vua edua na dau ni volavola.
- Vakadeitaka ni da sa kila na veika e gadrevi ena noda vanua ka vakamuria. Na veivanua e rawa ni ra lewa na vakayagataki ni talevoni veikauyaki, veitaba, katonu ni vidio kei na vakarorogo.
- Tukuna vua na noda Liuliu vakacakacaka kevaka eda na lako ki na dua na soqovakacakacaka se kevaka eda sa kerei me da vosa ena dua na soqoni e taudaku na vanua ni cakacaka.

E sega ni dodonu meda

- Cakava eso na itukutuku raraba ena vukui Newcrest, vakavo kevaka eda sa vosa kaukauwa sara.
- Wasea na itukutuku me baleta na kabani vaka vo esa soli vei keda na veivakadonui.
- Vakayagataka na ivakatakilakila ni Newcrest se matataki vakavo ga ke sa tiko vei keda na ivakadonui veiganiti.
- Vosa ki na tabana ni itukutuku me baleti Newcrest ka sega mada ni taura na veivadonui mai vei ratou na tabana ni Vosa ni Kabani.
- Vunitaka eso naitukutuku gauna ni solitukutuku raraba.
- Vosa ena vukui Newcrest ka sega madaga ni taura na veidusimaki, veitokoni, kei na veivakadonui ni veitaratara.

Vakau itukutuku ena mona livaliva

Na vakau itukutuku ena mona livaliva e tautauvata saraga kei vei sala kece ni vakau itukutuku ke wili se volai kina na yacai Newcrest. Eda dau qarauna me da veitaratara me vaka na noda Yavu ni Lewa.

Na noda lawatu kei na ivakatagedegede ni veitaratara e taudaku e okati talega kina na vakau itukutuku ena mona livaliva.

Na sala ni vakau itukutuku ena monalivaliva e solia vei keda na madigi me da wasea na noda italanoa vata kei ira na tamata ena taudaku ni kabanina noda i tikotiko raraba, noda dau vakacakacakataki ira, noda i caba vakacakacaka, matanitu kei ira era na rawa ni tamata cakacaka. Sa ka bibi meda cakava oqo ena sala e rakorako.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

E soli na galala kina tamata yadua mo vosa vakadodonu me baleti Newcrest ena sala ni vakau itukutuku raraba ena monalivaliva. Keitou vakauqeti kemuni mo ni taleitaka, biuta nomuni nanuma ka wasea na veitukutuku ni kabani e biu ena monalivaliva.

Kevaka o gadreva mo wasea na itukutuku mai Newcrest ena nomu akaude ni sala ni vakau itukutuku raraba ena monalivaliva, o sa vakaturi mo taura e dua na ivakarau ni rai raraba. Nanuma tiko ni veika o tukuna, taleitaka kei na veiwasei e sa matanalevu tu me raica o vuravura taucoko. Kevaka sara mada ga o sega ni tukuna na Newcrest, era na rairai vakauqeta tikoga ni ra matataka tiko na kabani. Oqo e rawa ni baleta ni a tukuni toka o Newcrest ena nomu kila vakacakacaka se o daramaka e dua na sote matanivola ni Newcrest ena dua na itaba.

E gadrevi mo kila vinaka na duidui ni veika e rawa ni o wasea e matanalevu ena monalivaliva. Kakua ni veivosakitaka e dua na itukutuku maroroi se veika bibi me baleta na Newcrest ena sala ni vakau itukutuku raraba.

Veitaratara na Social Media Standard, nomu liuliu vakacaka caka se Group Communications kevaka o sega ni vakadeitaka.

E sega ni vakatarai na tauyavutaki ni i lawalawa vou mai tautuba, mata eso se draunipepa ka vakayagataki kina na yaca ni Newcrest se i vakatakilakila ke sega na veivakadonui dodonu. Na tauyavutaki ni akaude ena kena vakayagataki na yacai Newcrest e rawa ni vakacacana na i rogorogo nei Newcrest. E rawa talega ni o vakamalumalumutaka na sala ni vakau itukutuku raraba nei Newcrest. Na akaude vakadonui walega ni Newcrest social media e rawa ni vakayagataki na i vakatakilakila ni Newcrest, ivakatakilakila ni ivakatakilakila kei na eso tale na iyau vakavuku. Veitaratara ki na iLawalawa ni Veitaratara kevaka o raica na akaude sega ni vakaivolataki ena vakayagataki ni veika vakacakacaka e Newcrest se o ira na daunicakacaka cokovata.

Mo raica ka wilika ka kila vakavinaka ena votavota ni Social Media StandardKe dua nomu loma tarotaro veitaratara ki vei nomu Liuliu Vakacakacaka se ki veiratou na timi ni Group Communications.

Vukea nomu kilaka

- ⇒ [Social Media Standard](#)
- ⇒ [Media and External Communications Policy](#)
- ⇒ [Information Technology and Data Management Policy](#)
- ⇒ [Workplace Behaviour Standard](#)
- ⇒ [Privacy Policy](#)

Ocei mo veitaratara kina

Liuliu vakacakacaka
Group Communications Team

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au wilika ena volamata edua nai tukutuku me baleta na kabani ka sega ni dodonu. Au rawa beka ni biuta edua naitukutuku me vakadodonutaka naka oqo?	Esega. Vaka vo sara keo sa vakatarai mo soli tukutuku, esegani vakatarai mo biuta edua na tukutuku ena monalivaliva me baleti Newcrest. Rivote taka nai tukutuku ena monalivaliva vei ratou na Group Communications.
Au taura edua nai taba ena neitou vanua ni kelikeli, ka laurai tu mai na qara tadola e muri. Erawa beka niu biuta cake ena vola mata?	Nai duidui vanua ni veiqaravi, sa tu vata kei na kena duidui lawa. Taro vakasala vua nomu liuliu Vakacacacaka? Ena rairai dodonu talega me tarogi ratou nomu mata lawalawa ke sa donu vei ratou nomu biuta nai taba ena monalivaliva.

E dodonu meda

Veimaliwai kei na ivakamacala vakadonui nei Newcrest ena nomu taleva, soli vakasama kei na veiwasei.

Veitalanoataka na veitiki ni cakacaka eda dau taleitaka ena sala ni vakau itukutuku raraba. Me kena i vakaraitaki, vakaitavi ena dua na soqo ni vakasaqagara i lavo ena cakacaka, tiko ena dua na koniferedi ni kabani se wasei ni vakadidike ni bisinisi tabaki.

Rokova na veika vakaitaukei na tamata ena vanua ni cakacaka, o ira nakasitama, itokani vakabisinisi kei na itikotiko raraba.

Raica me salavata tiko na noda itukutuku ni vakau itukutuku raraba keina itukutuku eso kei na i vakarau eda vakaraitaki keda kina ena vanua ni cakacaka.

Qarauna ni ko kerei ira na itokani vakacacacaka mera 'itokani' ena ivola mata se Instagram.

O LinkedIn e dua na vanua vinaka ni veitaratara vakacacacaka kei ira na itokani vakacacacaka.

Vakadeitaka na noda vakayagataka vakaideda na sala ni vakauitukutuku ena gauna ni cakacaka na auwa e sega ni vagolei keda tani mai na noda cakacaka se tarovi keda mai na noda cakava na noda cakacaka.

E sega ni dodonu meda

Vakayagataka na noda imeli ni Newcrest mo rejsita kina ena sala ni vakau itukutuku raraba me da vakayagataka vakai iko.

Tabaka se tukuna na itukutuku bibi ni kabani.

Tauyavutaka na noda akaude ni vakauitukutuku raraba ni Newcrest.

Sauma na taro se ivakamacala ca ena mona livaliva me baleti Newcrest, vakavo ga ke da sa vakadonui.

Kevaka eda raica na vakasama e gadrevi me saumi mai, eda vakauta ki na Groups Communication.

Veitalanoataki vakaca na noda vanua ni cakacaka ena sala ni vakau itukutuku raraba ena monalivaliva.

Se cava ga na ituvaki ni noda bula, na veika eda tabaka e rawa ni wasei raraba. Ena gauna mada ga sa bokoci kina e dua na posi, e rawa ni vakadikevi lesu tale vua na tamata a vakabira. Na tabaki ni ilawalawa sega ni kilai ka sogo sa rawa talega me vakamuri lesu vua na tamata a vakabiri ira.

Vakarau ni noda tutaka na qaravi vaka yalomatua kei na maninitaki ni Yau

55 ➔ Veikabula Wavoliti Keda, Bula Vakaivakarau kei na Veiliutaki vinaka

58 ➔ Draki Veiveisau

Veika Bula Wavoliti Keda, Bula Vakaivakarau kei na Veiliutaki vinaka

Tuvaki ni cakacaka ni Bula Kaukauwa Vakadede sa usutu ni neitou I nakinaki ena raivotu ni kabani me keitou “Dau ni Kelikeli Uasivi Duadua”.

E sala vata talega ena i naki levu ni kabani, sai koya me caramaka na sala ni veisiga vinaka vei ira na tamata ena kena yadravi na neitou cakacaka me qaravi na kelikeli ena sala taqomaki vinaka duadua kei na lewa vinaka ni qara ni vatutalei.

E neitou I naki me:

- dua na bisinisi dau tataqomaki ka cici vakadede ena kena qarauni me tuvaki vinaka na nodra bula na tamata cakacaka kara suka ki nodra vuvale ena bula vinaka.
- me tu na veivakabauti mai vei ira na lewe ni vanua kei na veikorokoro me baleta na cakacaka vakadodonu ena kena qaravi na Veika Bula Wavoliti keda.

Lewa vinaka ena kena qaravi na qara ni vatutalei e kenai balebale:

- veimaliwai ka veitalanoa ka rokova na veitikotiko ena veivanua keitou veiqaravi kina;
- dikevi ka lewai vakavinaka na veitaqomaki, veimaliwai kei na revurevu ni i yau bula; kei na
- vakatauca na vakatulewa vakalawa ni bisinisi dodonu ka veiqanitii e dau vakasamataki kina na gagadre ena gauna oqo vakakina na veika e gadrevi ena veisiga ni mataka mai vei ira na vei tikotiko, o ira era dau ni cakacaka vata kei na kabani.

Na noda i walewale cokovata kina qaravi tavi ka lewai vinaka e rawa ni laurai e Newcrest. E tekivutaki sarga na cakacaka vaka oqo ena lawa virikotori ka veiqaravi kina na Board’s Safety and Sustainability Committee ka oka kina na neitou Sustainability Policy. Ko ratou na komiti ni Safety & Sustainability eratou raica vaka tabaki dua na porokaramu vakarautaki ka qarava na kena lewai vinaka ka liutaka tiko na cakacaka oqo ko ratou na neitou Executive Committee.

Keitou sa cakava talega na veidinadinati raraba ki na kena maroroi me sala vata kei lawa levu me baleta na qara ni vatutalei e vuravura:

- International Council on Mining and Metals;
- World Gold Council; and
- Minerals Council of Australia.

Sa tiko vei keimami edua na lawatu ni kena vukei na lewai vinaka. Esa oka tiko kina na veisau ni draki, kaukauwa, na veika ni kila me baleta na nomu veitikotiko, veiqaravi ni wai, dodonu ni tamata yadua, veimaliwai kei na taukei ni vanua kei na veimaliwai vakaitikotiko.

Keitou tuvanaka talega nai nakinaki vakayabaki ni bisinisi me baleta na kena vakaduri e dua na i vakarau tudei ni kena tomani tikoga na vakavinakataki ni veiqaravi ena loma ni neitou bisinisi.

Keitou vakanamata ena va na tikina bibi:

- na tamata kece me tataqomaki ka suka kina nodra vuvale ena bula vinaka.
- taqomaka na veika tu wavoliti keda;
- taraicake kei na maroroi ni veimaliwai vinaka kei na noda itikotiko raraba kei na matanitu; kei na
- cakacaka vakamatau ka vakasavasava.

Mai na nodra rai na daunivakasaqaaqara, sa rawa me vakamacala taki na Sustainability me tuvaki ni veika wavoliti keda, veimaliwai kei na veiliutaki. E rawa ni vakatautauvatataki kina ko Newcrest keina veikabani tale eso vakayagataki na ivatavata ni ESG index me vaka na Dow Jones Sustainability Index (DJSI).

Edau laurai raraba na kena tomani tiko na veiqaravi ena vatavata ni sustainability ena vei yabaki ka dau caka e dua na vakadidike ni nona veiqaravi kara dau vakatarogi ko ira na lawalawa era dau cakacaka vata keina kabani. Na vakadidike vaka oqo e vakatabakidua kina na noda qarava na veika bibi ena gauna oqo kei na vei ririko erawa ni basika mai wili kina na madigi eso ka dusimaka na noda biu itukutuku e matana levu.

Na i vakaraitaki ni iulutaga edau vakanamata kina me laurai nai naki votu e oka kina na:

- Vakatorocaketaki ni tataqomaki kei na tiko bulabula.
- Cakacaka vata kei ira na noda itikotiko raraba ena vanua keitou veiqaravi kina.
- Qaravi ni veisau ni draki.
- Vakatulawataki ni vanua e maroroi kina na wai vakayagataki oji mai nai qaqi (tailings).
- Lewai ni wai.
- Tubu kei na lewai vinaka niveika vakailavo.
- Rokovi ka taqomaka na dodonu vakatamata yadua.
- Cicivaki bisinisi ena cakacaka vakadodonu, matata ka savasava.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

Keo tamata cakacaka se taukei ni konitaraki:

- kila ka muria na noda lawa tu ni Sustainability Policy ka
- bula taka nai vakavuvuli ni kena tomani tiko na cakacaka lewai vinaka ena nomu i tavi qaravi ena veisiga.

Vakalailaitaka ka raica eso nai wali ni revurevu ena veika bula wavoliti keda se ena bula vakaitikotiko ena:

- ni kena dikevi ni veika ririkotaki e veigauna;
- vakayagataki ni ituvatuva ni vakatulewa e veiganiti kei na veika e gadrevi;
- biuta eso nai tuvatuva ka vakavinakataka cake kina na noda kilai ni dua na kabani tudei; kei na
- railesuvi ni kena dikevi nai sasabai ni cakacaka.

Keitou vakayaloqaaqataki kemuni talega mo ni vakaraitaka mai eso nai waliwali ni cakacaka vinaka ka rawa ni vakayacori vakavinaka kina ka vakatubura na lewai vinaka cakacaka ena vanua o cakacaka kina. Eda veitalanoa taka ka vakauqeti ira tale eso me ra tomana tikoga na kena vakavinakataka cake na noda cakacaka.

Keitou dau tuberi ira na neitou tamata ena vakavuvuli ni kena tomani tiko na cakacaka e lewai vinaka kei na nodra vakauqeti mera cakacaka ena vakasama e veiraurau, e caka oqo ena sala ni veimaliwai kei ira na neitou tamata ena sala ni cakacaka lewai vinaka.

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Corporate Governance Statement](#)
- ➔ [Sustainability Policy](#)
- ➔ [Climate Change Policy](#)
- ➔ [Environmental Policy](#)
- ➔ [Annual Sustainability Reports and Annual Reports](#)

Ocei me vukei iko?

- Liuliu vakacakacaka
- Group Manager Sustainability and Social Performance
- Head of Environment
- General Manager Environment, Sustainability and Social Performance

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au a mavoia ena vanua ni cakacaka ia au sega ni via rivote taka baleta ni na vakarairacataka na ivola tukutuku ni veitaqomaki vinaka ni noqu timi. E dodonu beka oqo?	Sega. Dau rivote taka na vakacalaka kei na veika e yaco me rawa ni keitou raica mo taura na veiqaravi vakavuniwai. Ena gadrevi talega me da kila na vu ni nomu mavoia me rawa ni cakacakataki kina na sasabai se tatarovi me kua ni yaco tale. Keitou gadreva moni lesu kece ki vale ka bulabula ena veisiga. Na vakatorocake taki ni veitaqomaki ni noda vanua ni cakacaka sa usutu ni tomani tiko ni noda bisinisi.
Ena noqu vanua ni cakacaka au vakila ni veitalanoa kei ira nai lewe ni vanua se veikorokoro, sa vakaberabera taki keda tiko. Au vakabauta ni dodonu me vakatabui na tikina oqo? Na cava na vuna e vakaliuca kina vakalevu o Newcrest na veimaliwai vinaka kei ira na veitikotiko? E sega beka ni dodonu me usutu ni noda cakacaka na rawa ka kei na vakatubu ilavo?	Eda tara cake na veimaliwai ena dua na gauna balavu ka yavutaki mai ena veidokai kei na kila ka. Sai koya oqo eda sa rawata kina na veivakabauti kei na nuidei mai na veitikotiko eda veiqaravi kina. Na i sema vakaveiwekani vinaka keina veitikotiko sai koya na yavu eda na rawa ni cakacaka kina. Sai usutu levu ni kena tomani tiko na noda bisinisi. Na noda sega ni rokova ira na lewe ni veitikotiko raraba e rawa ni roka taka edua na yaloyalo ca vei ira na noda kasitama, dauvolivolitaki kei na matanitu ka ra vakaraica tiko na vakayalia na noda veivakabauti vei keda – yaco mai na kena revurevu ena noda laiseni ni cakacaka.

E dodonu meda

- Vakatautauvatataka na veika vakailavo, veimaliwai kei na veitikotiko ena noda bisinisi.
- Me vakabibitaki na kena taqomaki. Keimami muria na lawatu kece ni kabani.
- Vakaraica na sala me vakalevutaki kina na noda taqomaka na draki ni bula me tiki ni noda cakacaka. Keitou veivosakitaka na neitou vakasama vata kei na noda manidia ni cakacaka.
- Yalataka mo rawata na takete ni cakacaka lewai vinaka.
- Tarova sara vakatotolo na cakacaka ka rawa ni yaco ki na eso na vakacalaka ena veika wavoliti keda se kina noda itikotiko, me vaka na tasova ni waiwai se wai, ka mo vosa cake mai se rivote taka.

Esega ni dodonu meda

- Vakaka waletaka na gacagaca cakacaka lewai vinaka – ena veika bula wavoliti keda, bula vakaitikotiko kei na veiliutaki.
- Vakaitavi ena “vakau tukutuku lasutaki”. Oqo na lasu me rawa kina vei ira na noda dauni veiqaravi se itikotiko raraba me ra nanuma ni sa nona itavi tiko na kabani na kena qaravi maroroi ni veika bula wavoliti keda – ni sega ni vakakina.
- Vaka mataboko taki iko mai na kudru se kauwai vakaitikotiko. E dodonu me na vakau yani vei noda liuliu vakacacacaka na itukutuku lesu mai na noda itikotiko raraba.
- Vakanamata ki na veika e yaco ena dua na gauna lekaleka ena kena vakayagataka na takete ni kena tomani tiko e dua na cakacaka lewai vinaka.

Na Draki Veiveisau

Keitou sa yalataka ni vukei na kena cakacaka taki vakabalavu na kunei vakatorocake taki kei na cakacakataki na koula kei na kopa.

Me vaka edua na daunicakacaka nuitaki sa dodonu meda raica, ka dikeva ka rivotetaka na bolebole e basika mai ena veisau ni draki.

Keitou kila ni veisau ni draki e dua vei ira na bolebole levu duadua e sotava tiko na vuravura ni kua. Eda vakadinadina taka na veiveisau ni draki ni bula ka tokona na lalawaka ni veitokoni kina veidinadinati e Parisi.

Newcrest esa mai vakadeitaka ni sa mai veitokoni ena veiyalayalati ni vakalailaitaki ni kasi ena yabaki 2030 kina 30% ka vakakina na inaki ni Net Zero Carbon ena 2050. Keitou sa vakadeitaka me keitou dikeva na vei ka keitou digitaka me vakalevutaki kina na kena vakayagataki na kaukauwa erawa mai na matanisiga/cagi ka keitou vakayagataka na misini e lailai na kaukauwa e gadreva. Keitou okata na Shadow Carbon Prices ena neitou vakadidike, oqo ena kena yali na yalava ni isau ni Carbon. Edau vakayagataki edua nai sau vakatakarakara me vakadeitak kina na sau ni Carbon ka oka vaka CO₂-e. E vakayagataki nai walewale oqo me rawa ni vakaraitaki mai na revurevu sega ni laurai keina madigi vovou ena neitou cakacaka. E rawa talega ni tokona na vakatulewa matau yavu taki mai na vakadidike vinaka ena gauna e navunavuci kina vei vakatorocake taki lelevu ena gauna mai liu.

Keitou tokona na vakatutu ni komiti ka yadrava Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Newcrest esa taura e dua nai vatavata vou keina dua na i walewale vagauna ni kena rivotetaki ki na ituvatuva ni TCFD me rawa ni laurai ka matata kina na noda leqa kei na madigi ni draki ni bula. Na tokoni ni TCFD e kena ibalebale na vakalevutaki ni veitukutuku e wasei mai na noda rivote vakayabaki, vakauasivi mai na noda Sustainability Report kei na Annual Report.

Na veika keitou namaka mai vei ira na neitou tamata cakacaka

Mo kila vakavinaka na Lawatu ni Veisau ni Draki e Newcrest ka tokona na kena yalayala, oka kina na:

- Raica ka vakatulewataka na ririko kei na madigi ni draki veiveisau.
- Veimaliwai kei ira na daunitekinolaji ni da toso yani ki na dua na gauna me toroi sobu kina na levu ni carbon.
- Veimaliwai kei ira na kenadau kei na veitokani ni vakadidike me laurai kina na veivakarerei vakayago mai na veisau ni draki kei na kena moici ka laurai eso nai wali e rawa ni vakayacori.

Vukea nomu kilaka

- ➔ [Climate Change Policy](#)
- ➔ [Sustainability Policy](#)
- ➔ [Annual Sustainability Reports](#)
- ➔ [Net Zero Carbon Emissions Program](#)
- ➔ [Site Greenhouse Gas Management Plans](#)

Ocei mo veitaratara kina

- Liuliu vakacakacaka
- Group Manager Sustainability and Social Performance
- Manager Sustainability

Ena kena vakaraitaki

Veika e rawa ni yaco	Na kena I Sau
Au vakatarogi ira tiko na kerecuru me baleta e dua na cakacaka ena noqu timi. A tarogi au o koya e vinakati cake "na cava na ituvaki kei Newcrest ena veisau ni draki?" Na cava me'u tukuna vua?	Oqo e dua na madigi cecere me da veitalanoataka kina na noda inaki me da tauyavutaka e dua na veisiga ni mataka e vinaka cake me baleti ira na luveda era sa bera mai. Sa kena i balebale oqo meda vakaliuca na i valavalae veiraurau. Keitou kila ni draki veiveisau edua vei ira na bolebole bibi duadua e sotava tiko na vuravura. Keitou vakadinadina taka na veisau ni draki ni bula ka tokona na lalawa ni veidinadinati e Parisi. Keitou sa vakadeitaka me vakalailaitaki sobu ena 30% na kaukauwa ni kasi ena 2030 ka vakakina na i naki levu vakalutuki sobu na Net Zero Carbon ena 2050.
E dua vei ira na kasitama nei Newcrest a vakauta mai noda timi e dua na vakatataro, vakatataro me tiki ni nodra railesuva na sala ni cakacaka. Edua na taro oya: Esa vakaivotavota li na Newcrest ena kena vakayagataki na Vurevure ni Kaukauwa e Vure mai na matanisiga/cagi kei na wai vakakina na tekinolaji tale eso? Meu na sauma beka vakacava?	E ka bibi vei keda na noda kasitama sai ira oqori na noda vakadinadina e tautuba, na nodra vakatataro e sa ka bibi sara vei keda? Me saumi na taro, sa vakadeitaka o Newcrest ni na vakadikeva na veika sa digitaki me vakalevutaki kina na vakayagataki ni kaukauwa vure mai na matanisiga/cagi kei na wai kei na vakyagataki ni misini e lailai na kaukauwa e gadreavai. Keimami sa vakadeitaka talega ni keimami na cakacaka vata kei ira na dauvolivolitaki kei ira na kasitama me vakalailaitaki sobu na Scope 3 emissions.

E dodonu meda

- Vakayagataka vakavuku na ivurevure se iyau ni kabani.
- Raica na madigi eso me vakalailaitaki kina na noda vakayagataki kaukauwa kei na kena vakalailaitaki na vakayagataki ni kasi.
- Vakadikeva na veidinadinati kei na veisemati vou era vu mai na revurevu ni veiveisau ni draki.
- Raica eso nai walewale vinaka ni vakayagataki Vurevure ki Kaukauwa ka Vure mai na matanisiga/cagi kei na wai.
- Cakacaka vata kei ira na noda itokani vakacakacaka me ra vukea na kena wali na inaki kei na kaukauwa ni veisau ni draki veiveisau.

Esega ni dodonu meda

- Vakasabusabu.
- Cakitaka na vakadidike ni drake.
- Kakua ni kauwaitaka na madigi me vakayagataki les unai yaya ni kabani ena vanua ni cakacaka ena kena levu ga e rawa.
- Vakawale taka na iwalewale e veitaqomaki kina vakavinaka na veikabula tu Wavoliti keda.
- Vakalailaitaka se vakabekataka na bibi ni sasaga ni drake e Newcrest.
- Kakua ni cakacaka vata kei ira na noda dauveivoli, oka mkkina o ira na kasitama kei ira na dauvolivolitaki.

Veitaratara Bibi ena loma ni Kabani

Meda vakayagataka na Yavutu oqo me tarai cake kina edua na Newcrest Kaukauwa.

Na bulataki ni noda yavuni lewa e kena i balebale meda vakayaloqagataka na veivosaki e matata ka dina me baleta na noda i Yavu ni Vakarau kei na kena vakayagataki ena noda duiui vanua ni veiqaravi, cakacaka kei na vanua ni cakacaka ni valenivolavola.

Kevaka e tiko eso na nomu taro me baleta na neitou Yavu ni Vakarau, vosa vua na nomu Liuliu Vakacakacaka, People Manager se nomu Ethics & Compliance Champion. E rawa talega ni o laveta cake na kauwai ena sala eso ni Speak Out ni Newcrest.

Veitaratara

Na sala mo tukuna mai kina edua na leqa

Keitou vakarautaka e vica na sala ni kakaburaki e rawa ni o vakayagataka mo cakava kina e dua na ripote ni Speak Out, oka kina na monalivaliva kei na telefoni ni revote vuni. Na revote ena telefoni e taqomaki ka liutaki koya ga vakaikoya e dua na ikatolu ni ilawalawa. Me dua na ripote mai na:

- Vakalewena na fomu www.newcrest.ethicspoint.com, se
- Qirita na naba era toqai era:

Matanitu	Naba mo qirita
Australia	1800 812 608
PNG	+675 986 5030
Indonesia	001 801 10, then at the prompt in English dial 855 867 7897
Canada	1 855 867 7897
USA	1 855 867 7897
Fiji	00 1 855 867 7897
Chile	Claro Chile – 800: dial 800 225 288, then at the prompt in English dial 855 867 7897 Telefonica: dial 800 800 288, then at the prompt in English dial 855 867 7897 Entel (English): dial 800 360 311, then at the prompt in English dial 855 867 7897 Entel (Spanish): dial 800 360 312, then at the prompt in English dial 855 867 7897
Ecuador	For an English operator: dial 1 800 225 528 then at the prompt dial 855 867 7897 For a Spanish operator: dial 1 999 119 then at the prompt in English dial 855 867 7897

Na sala tale eso ni kena caka e dua na ripote ni Vosa Vinaka e oka kina ena:

1. Vosa taumada vua na nomu Liulu vakacakacaka.
2. Speak Out app.
3. The Speak Out Protection Officer ena speakoutprotectionofficer@newcrest.com.au

Se Volavola ki vei:

Speak Out Protection Officer
Level 8, 600 St Kilda Road
Melbourne VIC 3004, Australia.
4. A ‘Recipient’, identified in the Speak Out Policy which includes the Board, ExCo, internal or external auditors.

Newcrest Ethics & Compliance Champions

O rawa tale ni veitaratara kei ratou na lawalawa ni Ethics & Compliance.

Champions mo vakatataro, taura na veivuke, cakava edua na revote se vukei iko se sala cava mo veitaratara kina.

Email: compliance.training@newcrest.com.au

Chief Legal, Risk and Compliance Officer

O rawa tale ni veitaratara vua na Chief Legal, Risk and Compliance Officer mo taro, taura na veivuke se vakasala.

The Legal Team

O rawa talega ni veitaratara Corporate Legal Team me ratou vukei iko ena vakasala vaka lawa kei na so tale na vakasala o gadreva.

Key resources

Newcrest website: www.newcrest.com

Links to Newcrest policies:
www.newcrest.com/about-newcrest/corporate-governance

